

DEN TREFALDIGA ENHETEN

DEN SANNE JESUS — DET SANNA
EVANGELIET — DEN SANNE HELIGE
ANDEN

.....

Robert Granat

Förord av Sigvard Svärd

FÖRORD

Författaren till den här boken, den erfarne pingstpredikanten Robert Granat, har både goda homiletiska och teologiska kvalifikationer. De blir uppenbara i hans nu väckande material. Ämnet för boken, värnandet av läran och förkunnelsen om Jesus, Evangeliet (frälsningsbudskapet), samt den helige Andes verk – sammansatt till en trilogi, ställs på sin spets. En intressant och adekvat kombination. Skriften av Granat är till sitt innehåll och upplägg i första hand riktad till kristenheten som uppbyggelse, även om vem som helst har nytta av undervisningen. Liberalteologiska, relativistiska, gnostiska och osunda bibeltolkningar, har här ingen framgång. Troende i allmänhet och församlingsledare i synnerhet, ställs inför klar vägledning.

Samtidigt förstår var och en att en skrift på under nittio sidor, inte kan innehålla allt som ämnet inbjuder till. Och syftet med boken är inte att ploga brett, utan att skapa uppmärksamhet kring det allra mest nödvändiga i Nya testamentet: sanningen om Jesus, Evangeliet och Anden. Och en radikal summa av de tre relaterade delarna, blir nedräknad och i koncentrat framställd som en drivkraft. Det

kan visa sig att detta hos många frilägger ett outtalat behov, eftersom det inte i alla lägen är lätt att skilja Guds original, från syndens och mänskliga plagiat. Riggad enhet är ett sådant exempel.

För mig är det en förmån att kunna rekommendera "Den trefaldiga enheten", till både läsning, eftertanke och efterföljd. Boken är både tagen ur författarens gudskallelse, personlighet och sunda förståelse av bibelordet. Akademiskt och profetiskt på samma gång – tar Robert Granat med sig läsaren in i ett frimodigt, sansat och ödmjukt försvar av den bibliska trons helighet och sanningsanspråk.

Sigvard Svärd

INLEDNING

Det här är inte en skrift om den läran om treenigheten, även om titeln kanske kan tyckas peka i den riktningen. Det är istället en skrift som behandlar tre saker, eller grundförutsättningar i den kristna tron, tre grundfundament som alla kan betraktas enskilt men som aldrig kan separeras från varandra. Dessa tre är Jesus, Evangeliet, och Anden. Och det budskap jag vill förmedla är att dessa tre grundfundament i den kristna tron är så viktiga att ingen av dem kan förändras eller bytas ut utan att de andra också förändras eller byts ut. Därför kallar jag dessa tre tillsammans för *den trefaldiga enheten*, vilket också fått ge namn åt skriften ifråga.

När detta skrivs (våren 2026) ligger ett år bakom oss då rapporter strömmat in från allt fler håll, som säger att unga människor i vårt land, och även i resten av västvärlden, börjat återupptäcka kristendomen som samhällsbärande element och alltmer intresserar sig för de andliga verkligheter som Bibeln beskriver. Bakgrunden sägs vara en utbredd besvikelse med den gränslösa frihet som präglat dessa människors uppväxt, där friheten i många fall utvecklats till ren nihilism. Men denna tomhet på verkliga värderingar ser man ut att ha tröttnat på. Istället ser ett

ansenligt antal ut att återvända till den tro som burit vår land under århundraden, men som de senaste generationerna – främst från andra världskrigets slut och framåt – vänt sig bort från. Nu verkar det alltså som att vi skönjer en förändring på det här området: Unga människor söker efter en mening med tillvaron mitt i hopplösheten, och många vänder sig då till Bibeln och den kristna tron. Så säger åtminstone de rapporter jag har hört.

Om detta stämmer, så är det mycket glädjande. Och det är sannerligen inte för tidigt. Vårt land och vårt folk har lidit länge nog under de konsekvenser som materialismen, sekulariseringen och normlösheten medfört. Någon har sagt att *när människor slutar tro på Gud, så börjar de inte tro på ingenting, utan på vad som helst*. Det är sant, och så har också skett i vårt land. Följderna har på område efter område blivit förödande. Så om svenskarna vänder tillbaka till den kristna tron och åter börjar bekänna sig till tron på Jesus så inger det gott hopp om en bättre framtid.

Men mitt i glädjen finns det också frågor som direkt anmäler sig, för om Bibeln är sann finns det också en djävul som gör allt för att förhindra en sådan utveckling. Och kan han inte stoppa människor, unga som gamla, från att åter närma sig den kristna tron, så försöker han istället erbjuda dem något som liknar kristendomen men inte är det: En falsk Jesus, ett falskt evangelium, och en främmande ande!

Sådant är inget nytt utan har förekommit under hela församlingens historia, men blir åter högaktuellt om det vankas verkliga tider av andligt uppvaknande. För om Gud

börjar verka i ett sammanhang som tidigare varit okänsligt för Andens maningar till omvändelse från synden och tro på Jesus, så hårdnar också det osynliga motståndet. Lewi Pethrus skrev i sina memoarer att när pingstväckelsen kom till Sverige i början av förra seklet följdes väckelsen från första stund av den falska andligheten "som skuggan" (I hänryckningens tid, sid 83) . Och den som inte är medveten om farorna kan lätt bli lurad och förledd att tro just på en annan Jesus, bekänna sig till ett annat evangelium och följa en annan ande.

Idén till den här skriften uppkom i samband med förberedelsearbetet inför en serie predikningar undertecknad höll vårvintern 2026 i en frikyrkoförsamling i närheten av sin hemstad. Och frågorna jag då ville ställa till mig själv och alla som hörde mig predika och även till dig som läser det här är:

- ❖ Vilken Jesus är det vi tror på? Är det den sanne Jesus eller någon annan?
- ❖ Vilket evangelium är det vi bekänner oss till? Är det det riktiga evangeliet eller ett annat?
- ❖ Vilken ande är det vi tagit emot, Guds helige Ande eller en annan ande?
- ❖ Och: Om vi är osäkra på svaret på någon av dessa frågor, hur vet vi då att vi alls har tagit emot den sanne Jesus, eller det äkta evangeliet eller den helige Ande?

Så vilken Jesus vi tror på är lika viktigt som att vi tror överhuvudtaget, och vilket evangelium vi bekänner oss till och predikar är minst lika viktigt som att vi har ett

evangelium, och det är fullständigt avgörande att den ande vi tagit emot verkligen är Guds ande och inte någon annan ande. Och alla dessa tre hör ihop!

Det är därför mycket viktigt att vi rannsakar oss själva ifråga om vilka källor till andlig kunskap vi har öppnar oss för. Som jag hoppas ska framgå av det följande är vår fiende ständigt verksam i att försöka förvränga Guds evangelium och sprida falska läror om Jesus och evangeliet och erbjuda andliga upplevelser via orena källor. Därför är det av yttersta vikt att vi med Bibeln som grund och med Guds Andes hjälp avslöjar och avvisar sådana erbjudanden.

Om dessa frågor handlar denna skrift. Det är min bön att den ska välsigna dig som läser den i första hand, och i andra hand även mig som fått nåden att skriva den.

Undertecknad är också tacksam till sin andlige broder Sigvard Svärd som var vänlig att skriva ett förord, samt alla de av mina vänner som läst tidiga versioner av utkastet och kommit med goda synpunkter och förbättringsförslag.

Alla bibelcitat är från Svenska Folkbibeln 2015 om inget annan sägs. Alla förklaringar och translitterationer av relevanta hebreiska och grekiska ord är hämtade från bibelstudie-verktyget Blue Letter Bible.

Nyköping, annandag påsk, 2026

Författaren

APOSTELNS BROTTNINGSKAMP

Den text som kanske tydligast talar om den trefaldiga enheten finns i Paulus andra brev till församlingen i Korint. Detta brev är olikt det första brevet¹ aposteln skrev till församlingen och utgör i många stycken ett långt försvarstal där han försöker återvinna församlingens förtroende efter att andra predikanter – som aposteln menar är ohederliga och falska – fått dem att börja vända ryggen åt honom, trots att det var han som först nådde dem med evangelium. Och mitt i denna Paulus brottningskamp med pennan under detta försvarstal kommer följande nästan glödande ord.

Hoppas ni kan stå ut med lite dårskap från min sida. Visst står ni ut med mig, eftersom jag brinner för er med Guds iver. Jag har trolovat er med en enda man, Kristus, och vill föra fram en ren jungfru till honom. Men jag är rädd att liksom ormen med sin list förledde Eva, så kan också era

¹ Av de brev vi har bevarade i Nya testamentet.

sinnen förföras och vändas bort från den uppriktiga och rena troheten mot Kristus.

För om någon kommer och predikar en annan Jesus än den vi har predikat, eller om ni tar emot en annan ande eller ett annat evangelium än det ni tidigare tagit emot, då accepterar ni det gärna.

Jag menar att jag inte på något sätt är underlägsen dessa "superapostlar". Även om jag inte är någon vältalare saknar jag inte kunskap, och den har vi alltid och på alla sätt lagt fram för er. Eller var det en synd jag begick när jag ödmjukade mig för att ni skulle upphöjas och predikade Guds evangelium för er utan ersättning? Andra församlingar plundrade jag genom att ta emot lön för att kunna betjäna er. När jag var hos er och saknade något låg jag ingen till last, för bröderna som kom från Makedonien försåg mig med det jag behövde. På alla sätt aktade jag mig för att bli en börda för er, och det tänker jag fortsätta med. Så sant Kristi sanning finns i mig ska ingen i Achaias områden ta ifrån mig den stoltheten. Varför? För att jag inte älskar er? Det vet Gud att jag gör.

Och jag tänker fortsätta göra som jag gör, för att hindra dem som söker ett tillfälle att framstå som våra jämlingar i vad de skryter med. Sådana människor är falska apostlar, oärliga arbetare förklädda till Kristi apostlar. Och inte undra på det, Satan själv förklar sig till en ljusets ängel. Då är det inte underligt om även hans tjänare förklar sig till rättfärdighetens tjänare. Men de ska få det slut som deras gärningar förtjänar. (2 Kor 11:1-15, förf.:s styckeindelning)

En nästan dåraktig svartsjuka

Bibeltexten ovan inleds med att Paulus nästan ber om ursäkt det han tänker skriva, och det är som att han inte kan hålla huvudet kallt och är rädd att förgå sig, när han gläntar på locket till sin djupa passion för att församlingen ska bevaras i sin ursprungliga renhet och överlåtelse till Kristus.

Han beskriver deras relation med Jesus som en förlovning, och att han själv är den som förde dem till tro och därmed har offentliggjort denna förlovning mellan Jesus och hans brud. Och även om förlovningen var mer bindande och omgärdad av säkerhetsåtgärder i den dåtida kulturen så fanns (och finns även nu) risken att någon annan man skulle komma emellan och ta bruden före brudgummen, förföra henne och därigenom göra det kommande äktenskapet om intet. Och det är precis vad som oroar Paulus. Han säger sig brinna för församlingen med Guds iver (alt. övers. svartsjuka) och är rädd att de ska bli förledda. Han har nämligen fått signaler om att församlingen blivit utsatt för flera försök till "kapning", såsom Eva en gång blev lurad och förförd i Edens lustgård av ormens list. Och i sin bedrövelse framställer Paulus sina vädjanden nästan med en dåraktig svartsjuka.

Det framgår av fortsättningen att faran låg i att församlingens hamnat under andra apostlars inflytande, kanske kringresande predikanter, som inte var äkta utan falska. De var utsända av fienden själv som hans agenter

för att spinna hans villfarelsers spindelnät runt församlingen och locka dem att tro på en annan Jesus än den de hört predikas och som de blivit trolovade med. Och fiendens mål var att de skulle bekänna sin tro till ett annat evangelium än det som de hade kommit till tro på. Och liksom de en gång tagit emot den helige Ande skulle de nu erbjudas att ta emot en annan ande – en främmande ande – i sina liv. Delvis var skadan redan skedd eftersom Paulus i sin sorg skriver att församlingen redan verkat ha accepterat att det hänt, och tydligen gjort det *gärna* – utan något större motstånd! Deras sinnen hade redan börjat bli förförda. Nu ville Paulus avslöja de falska lärarna och återföra församlingen till den rätta vägen.

Den trefaldiga enheten

Det första aposteln gör är att betona allvaret i den situation som uppstår så fort någon börjar förändra något i den kristna tron. Han framhåller den Jesus som han och hans medarbetare har predikat, och han påminner om det evangelium och den ande som församlingen en gång tagit emot, och säger sedan att det de nu har fått är något annat, som de inte tagit emot tidigare: en annan Jesus, ett annat evangelium och en annan ande. Och dessa tre grundfundament i tron lyfter han på fram på ett sådant sätt att det är uppenbart att de alla hör ihop. De tre är inbördes beroende av varandra, sitter ihop och går in i varandra, och den avvikelse som skett genom de falska predikanterna har

börjat rubba hela Guds bygge (1 Kor 3:9). Jesus, evangeliet och Anden är visserligen tre till antalet, men hör ihop – en trefaldig enhet!

Det går nämligen inte att predika en annan Jesus än den sanne utan att evangeliet förvrängs, för evangeliet handlar om vem Jesus är och vad Jesus har gjort för att frälsa oss människor genom sin död på korset och sin uppståndelse. Och det går inte att förkunna ett annat evangelium än att på köpet få en annan Jesus-gestalt, eftersom evangeliet handlar om Jesus. Och det går inte att förändra bilden av Jesus eller tumma på evangeliets innehåll utan att bedröva Guds helige Ande som Gud sänt till världen för att just förhärliga Jesus och överbevisa människor om behovet av frälsning genom evangeliet. Och ifall en annan ande kommer in i en kristen människas liv – oavsett hur det går till eller vad det exakt betyder – så kommer den anden förr eller senare leda människan bort från den sanne Jesus och det sanna evangeliet.

Paulus nämner Jesus, evangeliet och Anden så här intimt förknippade med varandra därför att ingen i Korint skulle tro att det går att avvika det allra minsta på någon av punkterna utan att alltsammans på sikt går förlorat².

² Det går rent språkligt att argumentera för att det grekiska ordet *ē* som översatts med *eller* i 2 Kor 11:4 kan tolkas som en exklusiv disjunktion, dvs att det går att predika en annan Jesus men ha kvar samma evangelium och ande som förut, osv. Av sammanhanget framgår dock att det inte är möjligt. *ē* kan också förstås som distinktion mellan två sammankopplade objekt, vilket verkar mer troligt i vårt fall.

Dramatiken finns i detaljerna

När jag för en tid sedan gick en jägarutbildning och höll på med skjutövningar, fick jag en instruktör som såg att jag gjorde en liten avvikande rörelse just i skottögonblicket då vi höll på med målskjutning. Avvikelsen syntes knappt och särskilt inte för ett otränat öga, men borta vid tavlan innebar avvikelsen att kulan missade målet³. Nära skjuter ingen hare, som det gamla ordstävets säger. Och det är också Paulus poäng här: ingen ska tro att en annan Jesus, ett annat evangelium eller en annan ande är något annat än ett recept på en kommande katastrof, och det gäller även om det från början inte ser ut att vara så stor skillnad från förut. De farligaste avvikelserna är därför de som knappast syns, liksom alla trovärdiga förfalskningar avviker i detaljerna.

Från annan till annan sort

Det grekiska ord som används för en *annan* Jesus är nämligen *allos*, vilket i grunden betecknar *en annan av samma sort*, något som är likt det som det jämförs med – i detta fall en tydligt jämförbar Kristus-gestalt. Frågan är bara vilken Kristus det är?

I samband med *en annan ande* och *ett annat evangelium* används istället ordet *heteros*, vilket betecknar

³ Den ursprungliga betydelsen av ordet "synd" är att missa målet, avvika från designen, etc.

något som är *en annan av en annan sort*. Här är avvikelserna mer uppenbara än i fallet med Kristus-gestalten, och skillnaderna i ordval speglar kanske hur villfarelsen arbetade sig in i församlingen. Först gjorde de falska apostlarna små avvikelser gällande förkunnelsen om Jesus, kanske genom rikta in sig på någon detalj där församlingens teologiska mognad var svag eller där det fanns många olika åsikter. Ett rovdjur anfaller normalt det svagaste djuret i flocken, och det gamla ordspråket säger som bekant att kedjan brister vid den svagaste länken. Min erfarenhet är densamma – när fienden anfaller slår han oftast på en punkt där det saknas stabilitet i gemenskapen eller där den läromässiga förståelsen av evangeliet är grund. Inte sällan sker det genom att kritik framförs på områden där det sakligt sett finns verkliga brister, men de falska lärarna använder sedan kritiken som en trojansk häst för att smugla in andra saker.

När sen församlingen vant vid den lite annorlunda Kristus-gestalten är tiden mogen för att införa större avvikelser gällande evangeliet om Jesus. Och i allt detta verkar en annan ande än Jesu ande.

Pröva allt och alla

Därför är det varje församlings plikt att pröva sig själva och pröva alla som menar sig vara andliga ledare och kallar sig apostlar så att man inte släpper fram någon som drivs av helt andra saker än kärleken till Bibelns Jesus, Guds

evangelium, och den Helige Ande. Och denna prövning är särskilt viktigt om det ser ut om att den nya läran och de nya apostlarna på något sätt verkar bättre än det man en gång tagit emot. I själva förbättringen av och avvikelserna från det ursprungliga ligger den största varningssignalen.

Någon kanske skulle reagera och säga att brister i läran har väl alla församlingar, så varför göra en så stor sak av det? Men det var inte bara i läran som det hade blivit fel, för läromässiga snedsteg kan inträffa i de mest sunda sammanhang på grund av vanliga människors svagheter och brister. Det fanns nämligen andra saker som avslöjade vad som egentligen fanns under ytan hos dessa nya apostlar och bakom detta förbättrade men falska evangelium om en annan Jesus, och som serverades tillsammans med erbjudandet om en annan ande. Paulus ville att församlingen skulle se det för att de inte skulle frestas – som så många gör idag när något går fel – att bortförklara avvikelserna som rena olycksfall i arbete.

Så vad kännetecknade de falska apostlar som hade kommit till Korint förutom att de predikade villfarelse? Det ska vi ta oss an i nästa kapitel.

DE FALSKA APOSTLARNÄ

Värdet av att bevara den sanne Jesus, det sanna evangeliet och den sanna helige Anden i församlingen kan inte överskattas. Dessa kristendomens grundfundament hänger också ihop på ett sätt som gör att inget kan förändras utan att allt annat påverkas. Församlingen i Korint som vi läst om hade dock fått andra ledare som förkunnade en annan Jesus, ett annat evangelium och en annan ande.

Nya "superapostlar"

Dessa nya apostlar som kommit till församlingen i Korint hade med sig en ny lära på alla dessa punkter, även om det kanske var svårt att se vid första anblicken. Men de hade också andra tydliga kännetecken som Paulus lyfte fram i sitt brev till församlingen för att visa dem att dessa nya apostlar inte är äkta.

Det gemensamma draget i alla dessa kännetecken var att de verkade mycket bättre än den apostel som hade

vunnit församlingen för Jesus från början – Paulus kallar dem för "superapostlar" (förstärkningsordet "super" kommer från grekiskans hyper). Och det är en genomtänkt och urgammal strategi, som redan ormen använde i Edens lustgård. När HERREN Gud hade sagt till människorna att de skulle få äta av alla träden utom ett enda, så erbjöd ormen dem ett träd till om de bara ville lyssna till honom istället! (1 Mos 3:1-5)

På samma sätt var med all sannolikhet den Jesus dessa nya predikanter predikade mer tilltalande på ytan än den de först hört talas om, det evangelium de fick höra kanske utlovade mer fördelar än det "gamla", och den ande de nu fick uppleva var nog inte lika känslig – helig – som den de först blivit fyllda med, utan gick lättare att kombinera med en mer vidsynt syn på rätt och fel. Och som sagt: till och med predikanterna var bättre än de som först fört dem till tro (2 Kor 10:14)!

Trots dessa ytliga fördelar med den nya läran så var det likafullt en falsk Jesus, ett falskt evangelium och en främmande ande som dessa superapostlar kommit till Korint med. Med den nya läran kom också andra avvikelser som Paulus lyfte fram som kännetecknade de nya andliga ledarna, och som i själva verket diskvalificerade dem från all tjänst i Guds rike så länge deras liv och leverne inte förändrades radikalt⁴.

⁴ I det följande kommer vi inte bara att redogöra för kännetecknen hos superapostlarna i Korint, utan även väva in generella kännetecken som Nya testamentet anger för falska profeter. Mönstret är universellt.

Vältalare men okunniga. Dessa apostlar var mer vältaliga än Paulus var, vilket visserligen gick hem i den grekiska kulturen, men de saknade den rätta andliga kunskapen. De verkade kanske mer professionella än den apostel som grundat församlingen, och kunde formulera sina tankar med större elegans än han kunde. De vann därför större respekt hos omgivningen, då de inte avvek så lika mycket som de vanliga apostlarna från det omkringliggande samhället, utan talade på ett sätt som uppskattades utanför församlingen (1 Joh 4:5).

Paulus var dock allergisk mot allt som satte vältalighet framför det enkla evangeliet om Jesus, levandegjort genom Guds helige Ande. Han säger i det första brevet till korintierna: *När jag kom till er, bröder, var det inte med stor vältalighet eller vishet som jag predikade Guds hemlighet för er. Jag hade nämligen bestämt mig för att inte veta av något annat hos er än Jesus Kristus och honom som korsfäst. Svag, rädd och mycket orolig kom jag till er. Mitt tal och min predikan kom inte med övertygande visdomsord utan med bevisning i Ande och kraft. Er tro skulle inte bygga på människors visdom utan på Guds kraft.* (1 Kor 2:1-5)

De nya predikanterna hade uppenbarligen inte Guds ande eftersom de erbjöd en annan ande, men de kompenserade denna brist på äkta andligt liv genom att vara desto mer vältaliga och professionella. Deras förpackning av budskapet var vackrare, mer tilltalande, mer respektingivande. Men deras vackra paket var tomt, eller

innehöll något annat än vad de utlovade. Formen var viktigare än innehållet, och skenet viktigare än den krassa verkligheten. De var vältalare men andligt okunniga. Som undertecknad ibland brukar tänka: de som pratar mest om en sak, har oftast minst att säga om densamma.

Profitörer men inte profeter. Dessa apostlar tog även betalt för sina tjänster i direkt anslutning till att de betjänade församlingen, till skillnad från Paulus som "bara" fick underhåll för sin försörjning från en annan församling medan han var i Korint. Emellanåt arbetade han även med annat för att försörja sig och sina medarbetare. Men församlingen i Korint verkar ha börjat se ner på Paulus just för att han *inte* tog betalt – var han verkligen en riktig apostel då? (2 Kor 12:13)

Dessa nya predikanter hade inga såna skrupler, utan såg den andliga verksamheten som en god möjlighet till att trygga sin försörjning, så att de inte behövde arbeta (lika mycket) med något annat. I detta var de goda medlöpare till de fariséer som Jesus kritiserat för att de åt *änkorna ur husen* och bad *långa böner för syns skull* (Mark 12:40), och de bröder i Tessalonike som inte tyckte att de behövde arbeta utan bara gick omkring och drog (2 Tess 3:11). Paulus utgör en stor kontrast till dem i det att han säger sig ha ödmjukat sig och predikat evangelium för dem helt utan ersättning, för deras upphöjelses skull. Han följde i det Jesu ord att det vi fått som gåva, ska ges som gåva (Matt 10:8).

Den som tar betalt för andliga tjänster, oavsett om det gäller förkunnelse, förbön eller helande är en sann profitör, och inte en sann profet. Det innebär inte att predikanter inte kan ha lön, för det har Herren bestämt att de ska ha (1 Kor 9:14), men betyder att det inte får finnas någon direkt koppling mellan lönen och vad de förmedlar av andliga välsignelser.

Narcissister och kärlekslösa. Dessa apostlar älskade inte församlingen som Paulus gjorde, vilket bland annat gjorde att de skodde sig på den, exempelvis genom att ta betalt för sina tjänster, som vi sett ovan. Men det gick längre än till bara pengar.

De falska apostlarna älskade sig själva *istället* för församlingen. Församlingen var bara ett verktyg för deras eget bästa istället för att de skulle vara ett verktyg för församlingens bästa. Det finns till och med tecken på att de föraktade församlingens medlemmar och behandlade dem illa, kanske till och med utövade fysisk våld mot dem (2 Kor 11:20).

Jim Cymbala, pastor i Brooklyn Tabernacle i New York, berättade i en predikan om hur deras församling under ett antal år hyrde en stor och välkänd teater i staden för att ha gospelkonserter och predika evangeliet. På teatern arbetade en man bakom scenen. Första året fick pastor Cymbala ingen kontakt med honom, men när församlingen varit där ett par, tre gånger ville mannen tala med honom. Något av det första han sade var ungefär så här: *Ni är*

samma personer på scenen som utanför den. De kändisar som sjunger här älskar uppmärksamheten och strålkastarljuset men hatar publiken. Så fort de går av scenen svär de över och förbannar människorna de just sjungit för. Men såna är inte ni, ni är likadana på scen som utanför den.

De nya apostlarna i Korint var på samma sätt som dessa kändisar självupptagna narcissister men saknade sann kärlek till församlingen. De var inte intresserade av att vara Guds verktyg för församlingens bästa, utan såg församlingen som ett verktyg för deras eget bästa.

Uppblåsta men tomma på innehåll. Dessa apostlar tog varje tillfälle att tala om hur andliga de var och ville gärna jämföra sig med riktiga apostlar. Detta var och är också ett kännetecken på att något inte står rätt till. Den som är en sann profet eller apostel behöver inte berätta det eller jämföra sin tjänst med andra (2 Kor 10:12). Livet självt och gärningarna de gör kommer att vittna till deras fördel, och då kommer andra att säga vad som är uppenbart: *Låt en annan berömma dig och inte din egen mun, en främmande och inte dina egna läppar* (Ord 27:2). Så när någon själv säger sig vara något stort, då är denne inte trovärdig. Den som rekommenderar sig själv är inte att lita på (2 Kor 10:18). Ett tydligt exempel på det är *kvinnan Isebel*, hon som kallar sig profetissa (Upp 2:20).

Paulus däremot satte stort värde på att *avstå* från att berätta om sina andliga upplevelser, just för att de som

hörde honom skulle få möjligheten att bedöma honom rättvist och inte tjasas av något tal om hans höga andlighet (2 Kor 12:6). Men så tänkte inte de falska apostlarna i Korint, för de verkar nästan ha satt en ära i att ständigt skryta över sin egen andlighet.

Min jordiske far har ett favorituttryck som passar in i det är sammanhanget: *Stora ord på långa skaft, mycket väsen men lite kraft*. De falska apostlarna i Korint var på det sättet uppblåsta och använde gärna stora ord, särskilt om sig själva, men var i samma utsträckning tomma på kraft och deras förkunnelse saknade verkligt andligt innehåll.

Skenet framför allt. Dessa apostlar var också oärliga och visade inte sina rätta ansikten eftersom de var förklädda. Jesus själv varnade för att de falska profeterna kommer förklädda till får men i sina inre är rovlystna vargar (Matt 7:15), medan Paulus vänder ut och in på sitt hjärta – är helt öppen och genomskinlig – för att försöka vinna tillbaka församlingens förtroende. Ärlighet och äkthet är kännetecken på en äkta Guds tjänare. Det innebär inte att en sann Guds tjänares liv måste vara som ett skyltfönster, ungefär som att människor idag använder sociala medier för att berätta om varje detalj av sina liv för andra. Det är skillnad på att dölja något, och att ha något att dölja. Allt man tänker och tycker måste man inte säga, och allt man är måste man inte visa för alla människor i alla situationer. Men i allt man gör i Guds rike måste man vara genomärlig,

genomskinlig och inte förklä sig till någon annan än den man egentligen är.

Plikten framför allt var Sveriges kung Gustaf VI Adolfs valspråk, och det fanns präglat på flera silvermynt under 1950-talet och framåt. De falska apostlarna i Korint verkade haft ett annat valspråk präglat på allt de gjorde: *skenet framför allt!* För dem var det viktigare hur saker såg ut, än hur det egentligen var. För det falska skalet gav dem ingångar i församlingen och kanske även tillgång till enskilda människors liv som de annars aldrig skulle ha fått.

Av dessa skäl menade Paulus att dessa superapostlar bara var förklädda till apostlar och egentligen var utsända av fienden, liksom djävulen själv förklar sig till en ljusets ängel (jfr Jes 14:12). De bar gudsfruktan som en mask, men förnekade dess kraft (2 Tim 3:5). De förförde människor med sin talekonst och utnyttjade dem genom påhittade historier (2 Petr 2:3 B2000) och pratade om sina stora uppenbarelser (Kol 2:18), men hade bara ett enda mål: egen vinning och eget inflytande. De hade sin egen buk till gud⁵ och satte sin ära i det som är skamligt (Fil 3:19). De ville vinna församlingens förtroende och separera dem från Paulus för att få dem att hålla sig till dem istället (jfr Gal 4:17). Och deras uppdrag på kort och lång sikt var

⁵ Uppfattas vanligen som att dessa individer lät sin försörjning – att de fick något i magen – avgöra deras andliga och moraliska ställningstaganden.

att ge församlingen en annan Jesus, ett annat evangelium och en annan ande.

Vi vet inte exakt vilka dessa falska apostlar var, men förmodligen var de judar (2 Kor 11:22), kanske från början medlemmar i församlingen i Jerusalem, i likhet med de judiska predikanter som orsakade förvirring i Antiokia när de begärde att även hedningarna skulle omskäras och tvingas att hålla Mose lag (Apg 15:1-24). Kanske började de på rätt väg, men hamnade snett när de föll för olika frestelser.

Lewi Pethrus skriver om de som orsakade stor skada under pingstväckelsens barndom att "om man litet närmare lär känna de personer, som företräder denna överandlighet, skall man finna, att det är mänskligt egensinne, högmod och avundsjuka och understundom andra synder, som ligger till grund för de oresonligt högandliga yttringarna" (I hänryckningens tid, sid 81).

Synden var problemet, då som nu, och även i Korint ser det ut som att de synder de falska apostlarna fastnat i var högmod, avundsjuka och girighet. Det är också möjligt att dessa superapostlar aldrig hade tillhört sanningens väg (1 Joh 2:19). Det vet vi inte.

Vad vi vet är att när de kom till Korint kom de inte dit sända av Gud. Och det är en varning för alla som tillhör den kristna församlingen: alla som kommer och erbjuder församlingen sina andliga tjänster vill oss inte väl. Vissa vill oss verkligen väl, men läser vi Bibeln ser vi att somliga av

de som kommer att predika under den sista tiden kommer att kallas för *hycklande lögnare* som sprider *onda andars läror* (1 Tim 4:1-2). Vem har intalat oss att vi aldrig kommer att råka ut för sådana saker? Vad har gjort att vi tror att vi är immuna för den sortens angrepp?

Ej fullkomlighet men förtroende

Man kan tycka att ovanstående uppräknings av de falska apostlarnas synder och svagheter är sånt som finns hos alla människor i större eller mindre utsträckning, och att vi alla på det ena eller andra sättet faller igenom. Det är sant i viss mening. Vi har alla våra svagheter, har en benägenhet att falla för vissa typer av frestelser, och ingen av oss når upp till någon fullkomlighet.

Men det stora problemet i Korint var inte att vissa av dessa svagheter fanns hos de nämnda falska apostlarna, utan att de led av dem allihop och *ändå* tilläts ta ledningen i församlingen och till och med uppträdde som apostlar! Församlingen skulle istället ha prövat deras anspråk och avslöjat dem som falska (Upp 2:2), för att sedan ta sig an dem och hjälpa dem att komma rätt, om de var villiga till det, men absolut inte släppa fram dem i ledningen.

I en församling undertecknad tjänade i under en period fanns en grupp missnöjda som ställde till ganska stora svårigheter. Dessa vänner drog åt ett en märklig blandning av trosförkunnelse och judaiserande tendenser, och ville att församlingen skulle följa dem på samma väg. Men

församlingen som helhet var inte villig till det, och därför hade de flesta ur gruppen begärt utträde ur församlingen med buller och bång strax innan vi kom dit. När jag samtalade med en av ledarna vid ett tillfälle sa jag ungefär så här: *Ni är välkomna hit till kyrkan som alla andra, men talarstolen rör ni inte. För det ni håller på med är villfarelse.*

Detta är ett av de få uttalanden under mitt liv som jag tror blev helt rätt. Tröskeln till den andliga gemenskapen ska nämligen vara mycket låg, tröskeln till medlemskap ska vara något högre, men tröskeln till det andliga ledarskapet ska vara mycket högre. Som kristna är ju vi kallade att älska alla människor, som Gud gör, men inte till att lita blint på alla, för det gör inte Gud heller! (Job 4:18, 15:15)⁶

I Guds rike finns därför heller inget krav på att andliga ledare ska vara fullkomliga, men de som ska leda en församling måste ändå visa ett sådant prov på andlig mognad och ha en sådan livsstil att det väcker ett äkta förtroende hos dem de är satta att leda (Tit 1:7, 1 Tim 3:2). Förtroendet är det enda de kan verka på, och i fallet med superapostlarna i Korint så var de inte värda det förtroendet eftersom de i bästa fall själva var spädbarn i tron med behov av att någon annan skulle predika för dem. I sämsta fall var de inte ens omvända utan utsända av

⁶ Notera att dessa citat kommer från Elifas, en av Jobs vänner i samma bok, som inte talade vad som var rätt om Gud (Job 42:7). Även Paulus citerar en utsaga av Elifas (jfr Job 5:13 med 1 Kor 3:19). Allt Elifas sa var alltså inte lögn, men han drog helt fel slutsatser om Jobs lidande och vittnade därmed falskt om Gud.

fienden som hans agenter för att förleda församlingen i Korint. Bibeltexten ger skäl för att det senare är troligare än det förra.

Villfarelsen är mer regel än undantag

Något som lätt undgår oss när vi läser om falska profeter och opålitliga predikanter i Nya testamentet, exempelvis de falska apostlarna i Korint, är att sådana hot mot församlingarna var mer regel än undantag under evangeliets första tid. Och detta faktum kvarstår trots att apostlarna fortfarande levde, de som fått uppdraget att förkunna det sanna evangeliet om den sanne Jesus, och som hade blivit fyllda med den riktiga helige Anden på den första pingstdagen (Apg 2). Man skulle kunna tycka att med sådana ledare och deras närmaste efterföljare i församlingarna runt om i Medelhavsområdet skulle risken för avvikelser vara mycket liten, åtminstone betydligt mindre än de är idag, så lång tid efteråt.

Men så var inte fallet. Falska profeter, predikanter och falska läror dyker nämligen upp i nästan alla sammanhang där de predikade evangeliet och grundade församlingar. En rak genomgång av Nya testamentet visar att falska profeter och falska läror florerar på åtminstone följande platser under tiden Nya testamentet utspelade sig (och skrevs ner):

- Jerusalem (Apg 15:5, Gal 2:4)

- Samaria (Apg 8:9-24)
- Pafos (Apg 13:6)
- Antiokia (Apg 15:1)
- Efesus (Apg 20:29, 1 Tim 1:3-4, 18-20, 4:1-3, 6:3-5, 20-21, 2 Tim 1:15, 2:16-18, 4:3-4, Upp 2:2)
- Rom (Rom 16:17-18)
- Korint (1 Kor 15:12, 2 Kor 11)
- Galatien (Gal 1:6-9, 3:1, 4:17, 5:7-12, 6:12)
- Filippi (Fil 3:3)
- Kolosse (Kol 2:4, 16-23)
- Tessalonike (2 Tess 2:1)
- Kreta (Tit 1:9-14, 3:9-11)
- Pergamon (Upp 2:14-15)
- Tyatira (Upp 2:20-23)

Det verkar alltså vara så att kampen mot de falska Kristus-gestalterna, de falska versioner av evangeliet och de förklädda andemakterna pågick mer eller mindre hela tiden, från det att Anden föll i Jerusalem till att slutet av Uppenbarelseboken var färdigskriven.

Det är visserligen helt sant att vi har en fördel de hade, nämligen just ett färdigskrivet Nya testamentet, som i många stycken utgör vad de lämnade efter sig för att förkunnelsen om Jesus och evangeliet inte skulle försvinna eller förvanskas när de gick ur tiden.

Men vi får aldrig glömma att de också hade fördelar som vi aldrig kan få på denna sida Jesu återkomst. De hade ju varit med ända från början och sett Jesus personligen,

bevittnat alla hans under, sörjt hans fysiska död och med glädje erfarit hans uppståndelse, och sedan varit med när församlingen blivit uppfylld av den helige Ande på pingstdagen, och efter allt detta varit med om att grunda församlingar runt om i hela Medelhavsområdet. Ändå fick även de slåss mot villfarelsen redan från början, och det inne i församlingarna de själva varit med och grundat. Och denna kamp fick de utkämpa förutom att det omkringliggande samhället för det mesta var långt ifrån välvilligt inställd till deras förkunnelse.

Närvaron av falsk profeter, apostlar och predikanter som förkunnade en annan Jesus, ett annat evangelium och erbjöd en annan ande, var mer regel än undantag under den apostoliska tiden. Och om apostlarna hade denna kamp att utkämpa mot villfarelsen, hur mycket mer behöver då inte vi som lever så långt efteråt och *inte* har ätit och druckit med Jesus efter hans uppståndelse från de döda (Apg 1:3-4, 10:41) ta oss i akt så att vi inte blir lurade av falska apostlar, profeter och predikanter och börjar följa en annan Jesus, tro på ett annat evangelium och hamnar under en annans inflytande?

Vad ska vi jämföra med?

Men hur vet vi att det är den rätte Jesus, det rätta evangeliet och rätt ande vi har fått från början? Om vi inte vet vad som är det rätta, och att det är vad vi har tagit emot, kan vi ju inte försvara det mot angrepp utifrån!

Dessa frågor ska vända oss till i de kommande kapitlen i denna skrift.

DEN SANNE JESUS

Den sanne Jesus är Bibelns Jesus. Därför är det enda sättet att lära känna den sanne Jesus att läsa Bibeln om honom, eftersom den innehåller de ögonvittnesskildringar av och uppfattningar om honom som de första kristna ansåg var rätta och ursprungliga (Luk 1:1-2). Och eftersom den helige Ande har inspirerat Skriften, kommer Anden att göra Jesus levande för oss när vi läser om honom. På det sättet blir många av oss frälsta – genom att vi läser Bibeln om Jesus, som är Frälsaren!

En urkristen hymn

Den text vi ska utgå ifrån i vår undersökning om den sanne Jesus är något som man tror innehåller en kristen hymn från tiden när evangeliet var nytt.

Men innan vi går till själva texten behöver vi lära oss något kort om det litterära begreppet *kiasm*.

En *kiasm* innebär att olika delar av en text speglas i varandra, ibland genom att ordföljden ändras eller

betydelsen av en fras byts till dess motsats. Kiasmer är mycket vanliga i Bibeln (se exempelvis 1 Mos 9:11, Ord 6:6-19, Matt 7:6, Rom 2:6-11, 1 Petr 1:23-25), och används för att strukturera texten så att den framhäver en central tanke i förhållande till resten av materialet, vilket också anses underlättar inläring av texten utantill.

Den text vi ska utgå från för att studera vem den sanne Jesus utgör en kiasm:

Var så till sinnes som Kristus Jesus var:

Han var till i Guds gestalt

*men räknade inte jämlikheten med Gud som segerbyte,
utan utgav sig själv och tog en tjänares gestalt och blev
människan lik.*

*När han till det yttre hade blivit som en människa,
ödmjukade han sig och blev lydig ända till döden – döden
på korset.*

*Därför har Gud också upphöjt honom över allting och
gett honom namnet över alla namn,*

*för att i Jesu namn alla knän ska böjas, i himlen och på
jorden och under jorden, och alla tungor bekänna att Jesus
Kristus är Herren, Gud Fadern till ära.*

*Därför, mina älskade, ni som alltid varit lydiga, inte bara
när jag var hos er utan ännu mer nu när jag inte är hos er:
arbeta med fruktan och bävan på er frälsning.*

(Fil 2:5-12, förf.:s styckeindelning)

Markerar vi textens kiasm⁷ med bokstäverna **A-B-C-D-C'-B-A** ser det ut som följer (apostrofen anger att en strofs betydelse har bytts i dess motsats):

A. Ett heligt liv: *Var så till sinnes som Kristus Jesus var:*

B. Kristi gudom: *Han var till i Guds gestalt*

C. Kristus avstår från sin härlighet: *men räknade inte jämlikheten med Gud som segerbyte, utan utgav sig själv och tog en tjänares gestalt och blev människan lik.*

D. Kristi lydnad och död: *När han till det yttre hade blivit som en människa, ödmjukade han sig och blev lydig ända till döden – döden på korset.*

C'. Kristus återfår sin härlighet: *Därför har Gud också upphöjt honom över allting och gett honom namnet över alla namn,*

B. Kristi gudom: *för att i Jesu namn alla knän ska böjas, i himlen och på jorden och under jorden, och alla tungor bekänna att Jesus Kristus är Herren, Gud Fadern till ära.*

A. Ett heligt liv: *Därför, mina älskade, ni som alltid varit lydiga, inte bara när jag var hos er utan ännu mer nu när jag inte är hos er: arbeta med fruktan och bävan på er frälsning.*

Den kristologiska hymnens olika delar

I själva hymnen är det tydligt att den centrala tanken som allt är samlat kring är att Jesus gav sitt liv på korset (**D**).

⁷ Detta är inte enda sättet att läsa Fil 2 som en kiasm, utan den kan göras både större och mindre i omfattning.

Allt snurrar kring Jesu försoningsdöd – det är och förblir den viktigaste tanken aposteln vill förmedla. Detta bekräftas av att denna del av kiasmen är dess centrum.

Men i hymnen betonas också den härlighet Jesus hade innan han blev människa (**C**), och att det var samma härlighet han fick tillbaka när han hade uppstått från de döda (**C'**). Man kan i denna bemärkelse säga att texten beskriver att Kristus gick från härlighet till härlighet, men att vägen gick genom lidande, förnedring, död, och uppståndelse.

Denna härlighet var dock inte vilken härlighet som helst, utan Guds egen härlighet. Hymnen menar två gånger att Jesus är Gud liksom Fadern är det (**B**), och den utgör därmed ett av de starkaste stöden i Nya testamentet för att judarnas Messias, Jesus Kristus från Nasaret, var och är Herren (jfr 2 Kor 4:5), ett med Faderns väsen och delar hans Gudomlighet utan begränsning. Men inte bara att Jesus var Gud, utan här är också underförstått att han också är den som ska döma världen vid sin återkomst då alla knän ska böjas för honom.

Inledningen och avslutningen av texten (**A**) speglar därför den helighet som ska prägla den kristna församlingens liv, just därför att Jesus var helig och ödmjukade sig, och lydde sin Far ända till döden på korset. Evangeliet om Jesu person och verk är tänkt att förvandla människors liv och deras livsstil. Jesus kom för att kalla människor ut ur synden till ett liv i helighet i hans efterföljd,

i väntan på hans återkomst. Heligheten är en förberedelse för den helhet som ska komma när Jesus kommer igen.

De vanligaste avvikelserna

När någon predikant, apostel eller profet avviker från Bibelns sanna Jesus är det ofta på någon av de här punkterna, och så har det också varit historiskt.

Både Jesu sanna gudomlighet och hans sanna mänsklighet har ifrågasatts, och både de som velat förminska Jesu gudom och de som velat förminska hans mänsklighet har orsakat stora svårigheter för den kristna församlingen. Arianismen på 300-talet menade att Jesus bara var en skapad varelse och inte likställd med Gud, inte helt olikt dagens Jehovas vittnen, medan doketismen vid samma tid menade att Jesus var gudomlig, men bara såg ut att ha en mänsklig kropp. Åter andra, exempelvis nestorianismen på 400-talet, har påstått att både det mänskliga och det gudomliga fanns hos Jesus men att de två naturerna aldrig blev ett, vilket medför att Jesus egentligen var två personer samtidigt. En variant av denna villfarelse som dykt upp i vissa församlingar i vår tid går ut på att Jesus och Kristus inte är samma person.

Åter andra har förvrängt vad det innebar att Jesus avstod från allt genom att påstå att Jesus förlorade (delar av) sin gudomlighet och bara var en speciell människa när

han gick på jorden. Den moderna kenosis⁸-läran är en modern variant av denna villfarelse. I förlängningen innebär den att om Jesus kunde bli av med sin gudomlighet och bara var en människa när han gick på jorden, då kan vi som bara är människor från början bli gudomliga i samma utsträckning som Jesus var innan han uttömde sig, och därigenom gå från vanliga kristna till något slags super-kristna. Detta är inte helt olikt "superapostlarna" i Korint! Gränsen mellan vad som är gudomligt och mänskligt suddas därmed ut, i likhet med den självförgudning som ormen erbjöd de första människorna i Edens lustgård vid syndafallet med orden: *...ni blir som Gud* (1 Mos 3:5).

Man har också ifrågasatt om Jesu död och/eller uppståndelse verkligen var historiska händelser (1 Kor 15:12), och man har även ifrågasatt eller förändrat innebörden av hans upphöjelse. En märklig variant är att upphöjelsen, liksom Jesu egna ord i missionsbefallningen (Matt 28:18), omtolkas till att främst gälla den kristna församlingens upphöjelse och maktposition, inte främst Jesu egen maktposition. Resonemanget går ut på att Gud aldrig förlorat någon makt, så Jesus kan inte avse att det är han själv som fått all makt. De som tänker så bortser mer eller medvetet från att Jesus "utgav sig själv", men bakom denna idé ligger ett erbjudande om en slags högre

⁸ Kenosis är det grekiska ord i Fil 2:7 som motsvarar "utgav sig själv". Ordet har grundbetydelsen "tömma".

andlighet där Jesus blir mindre och vi blir större (Jfr Joh 3:30).

Det finns och har också funnits dem som plockat isär läran om att Jesus ska komma tillbaka för att regera över världen samt döma levande och döda på den yttersta dagen. En variant är att Jesus inte kan komma förrän alla människor har omvänt sig, dvs något slags förklädd universalism. Åter andra påstår att återkomsten inte ska förstås som en verklig historisk händelse utan som en symbol för att "den synliga kyrkan" ska ta makten över världen och åstadkomma en guldålder i mänsklighetens historia. Ett liknande misstag som till och med hamnade i den apostoliska trosbekännelsen var att man förlade den yttersta dagen direkt till Jesu synliga återkomst, och därmed lyckades trolldom bort alla tankar på att Jesus ska regera som kung från det jordiska Jerusalem⁹ – det som Uppenbarelseboken kallar för tusenårsriket (Upp 20:1-6) – för att sedan i slutet av detta fridrike döma hela världen och skapa nya himlar och en ny jord (Upp 20:7-21:1).

Och ovanpå allt detta har människor i alla tider – på många fler sätt än det kan redogöras för här – ifrågasatt om den kristna tron verkligen nödvändigtvis behöver innehålla

⁹ En bidragande orsak till detta kan ha varit att kyrkan ville distansera sig från det judiska folket och det judiska arv som följer med Jesus och evangeliet (se nästa kapitel). Den s.k. ersättningsteologin – att församlingen *ersatt* det judiska folket och inte är *inympat* i det – fanns tidigt i församlingens historia, vilket framgår bland annat av Romarbrevet kap. 9-11.

någon omvändelse från synden och egentligen medför några krav på ett heligt liv. Exempelvis innehöll den grekiska filosofin på Paulus tid tankar om att kroppen och själen/anden var så oberoende att man kunde göra vad som helst med kroppen¹⁰ – leva i de mest omfattande utsvävningarna eller den mest stränga askes – utan att det berörde själen alls. Detta gjorde till exempel att det ser ut som att en del av männen i församlingen i Korint inbillade sig att de kunde fortsatte att besöka bordellerna även efter sin omvändelse till den kristna tron (1 Kor 6:16).

Samma typ av uppdelning av människan inom den s.k. framgångsteologin har förlätt andra till att tro att det kroppsliga i någon mening är mindre verkligt än det andliga, och att den pånyttfödda anden ska kunna ta kommandot över kroppen och inte tillåta exempelvis sjukdom eller annat lidande, exempelvis fattigdom. Och om kroppen är mindre verklig eller viktig än anden kan ju inte Jesu fysiska död vara tillräckligt för att försona människans synder, en tanke som bland annat dykt upp i den s.k. JDS-läran. I kontrast till detta lär Bibeln att det verkligen var Jesu fysiska död som var den avgörande händelsen i försoningen mellan Gud och människor (1 Petr 2:24,)

¹⁰ Kroppen betraktades ofta som något ont, ett fängelse för anden eller själen, som det gällde att göra sig fri från.

Vikten av vad Jesus inte är

Någon kanske reagerar och tycker att framställningen så här långt handlar för mycket om vad som inte är rätt uppfattning om den sanne Jesus, och för litet om det som är rätt uppfattning. Jag ber läsaren ge sig till tåls, för det är ändå ganska ofta så med den kristna läran att det är minst lika viktigt att säga hur saker och ting inte är som hur de är. Emellanåt är det också nästan det enda vi kan göra.

Exempelvis blir detta övertydligt när vi kommer in på frågan om hur treenigheten ser ut och fungerar, vilket egentligen inte är ämnet för denna skrift. Men det bör påpekas att i en fråga som den tar vår kunskap slut, och alla bilder vi försöker använda för att illustrera dynamiken i gudomen – äggets olika lager¹¹, eller vattnets olika former¹² – leder i förlängningen fel. I fråga om treenigheten är det därför lättare att säga hur saker och ting inte är.

Det är i många stycken likadant med läran om den sanne Jesus, för ingen kan på fullt allvar mena sig kunna förklara hur Gud kunde bli människa eller vad det egentligen innebar att Jesus "uttömde" sig, eller hur Jesus kunde uppstå kroppsligen på den tredje dagen. Av Bibeln

¹¹ Leder i förlängningen till triteism, dvs att de tre personerna i gudomen är tre olika gudar. Bilden om ägget separerar för mycket.

¹² Leder till trimodalism, dvs att Gud visar sig i tre former, men att skillnaden mellan personerna i gudomen enbart är skenbar. Bilden av vattnets tre former upplöser betydelsen av alla relationer i gudomen.

förstår vi att vi ska tro på på allt detta, men mycket av den kunskap vi kan ta till oss handlar också om vad det inte betyder. Jesus blev till exempel inte människa genom att upphöra att vara Gud, för då skulle han ha ljugit för sina lärjungar när han sa att *den som har sett mig har sett Fadern* (Joh 14:9) och att *jag och Fadern är ett* (Joh 10:30). Men hur det egentligen gick till när han iklädde sig den mänskliga naturens begränsningar och *avstod från allt* (Fil 2:7 B2000) kan vi inte säga. Ifråga om de centrala sanningarna får vi nöja oss med att tro. Vår kunskap under vår tid i världen är begränsad (1 Kor 13:9-12), och det är Gud som har ordnat det så (5 Mos 29:29). Därför ska vi hålla oss till det som står skrivet och lägga våra egna och andras spekulationer åt sidan – det sistnämnda är inte minst viktigt när det gäller våra egna favoritpredikanter (1 Kor 4:6).

De centrala sanningarna om den sanne Jesus

Alla avvikelser från den sanne Jesus som vi presenterat ovan bottnar mestadels i att man på något sätt inte har hållit sig till de centrala sanningarna om Jesu person och verk vi försökt presentera ovan:

- Jesus var verklig Gud och ägde Guds härlighet
- Jesus uttömde sig och blev en verklig människa
- Jesus uppfyllde Faderns vilja i allt och dog trots att han var oskyldig en fysisk död på korset

- Jesus uppstod kroppsligen på tredje dagen och upphöjdes till den härlighet han hade innan han blev människa
- Jesus är den som ska komma tillbaka för att regera över alla människor för att därefter döma dem på den yttersta dagen.

Och i allt detta kallar Jesus människor till omvändelse från synden och till att följa honom och formas till likhet med honom (Rom 8:29).

Om vi håller oss till dessa kristna grundsanningar har vi goda chanser att inte bli lurade av fiendens olika försök att sprida villfarelse om Jesu person och verk i församlingarna.

Den täta kopplingen mellan Jesus och evangeliet

En viktig slutsats när det gäller vad vi nu har sagt om den sanne Jesus är att hans person och det han gjorde när han ödmjukade sig, dog på korset och uppstod igen – det sanna evangeliet – flyter in i varandra och därmed blir omöjliga att separera. Inom den bibeltroende teologin brukar man på samma sätt säga att vi inte bara lär känna Gud genom att lära oss om hans egenskaper, utan lika mycket av hans handlingar. Som Gud handlar, sådan är han också. Och eftersom Jesus är Gud lika mycket som Fadern, så kan vi också lära känna den sanne Jesus genom hans gärningar (Joh 10:25,38, 14:10). Och evangeliet är det främsta budskapet om vad Jesus Kristus har gjort i den här

världen. Därför definierar evangeliet lika mycket vem Jesus är som vad Jesus har gjort.

Men vad är det sanna evangeliet mer exakt? Den frågan ska vi försöka besvara i nästa kapitel.

DET SANNA EVANGELIET

Det sanna evangeliet är Bibelns evangelium. Evangeliet var det budskap som de första kristna sade sig ha mottagit från den sanne Jesus och som de sedan spred över hela medelhavsområdet, och som sedan nått till nästan hela världen. Ordet "evangelium" betyder glatt budskap, ett segerbudskap. Detta budskap ska enligt Jesus själv nå alla folkslag innan han kommer tillbaka (Matt 24:14). Det säger oss också att evangeliet, vad det än är, är något som inte ska förändras fram till den dagen, liksom den sanne Jesus också är oföränderlig (Hebr 13:8).

Den äldsta trosbekännelsen

Den text vi ska utgå ifrån när vi gräver fram kärnan i det sanna evangeliet är den text som anses vara den äldsta trosbekännelse som de kristna har haft under hela historien, och som till och med äldre än den apostoliska trosbekännelsen som brukar läsas i högkyrkliga

sammanhang i samband med högmässan. Det är också den enda text i Nya testamentet som innehåller frasen "det allra viktigaste", och av det bör vi förstå att den har en tyngd och betydelse som inte kan negligeras:

Bröder, jag vill påminna er om evangeliet som jag predikade för er, som ni tog emot och som ni står fasta i. Genom evangeliet blir ni frälsta, om ni håller fast vid ordet som jag förkunnade. Annars var det ingen mening med att ni kom till tro. Jag förde vidare till er det allra viktigaste, vad jag själv har tagit emot:

*att Kristus dog för våra synder enligt Skrifterna,
att han blev begravd,
att han uppstod på tredje dagen enligt Skrifterna och
att han visade sig för Kefas och sedan för de tolv.*

Därefter visade han sig för mer än femhundra bröder på samma gång. De flesta av dem lever än, även om några har insomnat. (1 Kor 15:1-6, förf.:s styckeindelning)

Kärnan i den här texten utgör de rader ovan som börjar med ordet "att", och vi kommer att titta på dem först. Därefter ska vi ta oss an inledningen och avslutningen.

Evangeliets kärna

Det vi kommer att se när vi går in i evangeliets kärna är att det lika mycket handlar om evangeliet som om vem Jesus är, för den sanne Jesus och det sanna evangeliet kan

inte separeras från varandra utan att man tappar bort båda två.

Det första man ska se här är att varje ord i denna trosbekännelse och varje fras i detta evangelium har stor betydelse för helheten:

Kristus. Evangeliet börjar och står och faller med personen Kristus. Kristus är det grekiska ordet för judarnas utlovade kung av Davids släkt, Guds Son, Messias (vilket betyder "den Smorde"¹³). Nya testamentet säger att det är Jesus från Nasaret som är Kristus, dvs judarnas kung och deras utlovade Messias. Det gör att evangeliet aldrig kan separeras från den judiska miljön och det judiska folket. Även om Israel som helhet idag inte är ett kungadöme med Davids Son på tronen, så är det ändå ett av slutmålen med Guds frälsningsplan (Matt 23:39, Luk 13:35, Apg 1:6). Och den sanne Jesus är i mänskligt avseende en judisk man, det judiska folkets Frälsare, som faktiskt kom till världen först och främst för judarnas skull. Evangeliet i kristendomens äldsta trosbekännelse bär i allra högsta grad en judisk prägel. Detta judiska får dock inte överdrivas så att man inbillar sig att allt som kallas judiskt är rätt – det räcker med att läsa profeterna i Gamla

¹³ I Gamla testamentet smorde man kungar, präster och profeter inför deras gudagivna uppdrag, men även heliga byggnader och föremål. De gamla skrifterna innehöll också löftet om att Gud skulle sända en slutlig kunglig präst-profet, "den Smorde", som skulle förena alla dessa uppgifter och betydelser i sin egen person (Dan 9:25-26).

testamentet för att inse motsatsen – men att Gud valde att låta sin Son födas till världen som jude, mitt i den judiska kulturen och i judarnas egen hemland.

Dog. Evangeliet säger att denne Messias, judarnas kung och Israels Frälsare, dog. Detta var lika mycket en historisk händelse som ett profetiskt löfte, men även en djupt förolämpande tanke för det judiska folk som väntade på en annan slags Messias. De hade missuppfattat hans uppdrag eftersom de inte förstått Skriften, och tog därför som helhet inte emot honom när han kom (Joh 1:11). Mose, David, Jesaja, och alla de andra profeterna, hade dock förutsagt att Messias skulle lida och dö, och den delen av evangeliet är helt avgörande.

För. Evangeliet säger att Messias död hade ett särskilt syfte. Han dog inte som en slags symbolisk gest, eller som ett viljelöst offer för en konspiration av avundsjuka makthavare. Han dog inte heller på grund av egna brott och synder. Han dog oskyldig, syndfri från vaggan i stallet i Betlehem till graven i Jerusalem, den enda fullt goda människa som någonsin levat och dött – han dog i någon annans ställe!

Våra synder. Evangeliet säger att Messias död var en offerdöd, ett ställföreträdande lidande, för någon annans synder än sina egna, nämligen *våra* synder. Paulus sammanfattar det med orden: *Han som inte visste av synd,*

honom gjorde Gud till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud. (2 Kor 5:21) Den syndfrie Messias blev krossad under den fulla gudomliga vreden över människornas synder, och på det sättet blev det gudomliga kravet på rättvisa tillfredsställt. Att Gud skulle vara god och allsmäktig men inte straffa det onda är en självmotsägelse. Guds godhet tvingar honom att straffa syndaren för den synd han har begått. Men genom att Messias dog i syndares ställe har Gud bevisat sin kärlek till oss människor och erbjudit en väg till frälsning genom tro (Rom 5:8, 3:21-26). I och med att Jesus dött i syndares ställe kan Gud både visa sin rättfärdighet och förklara var och som tror på Jesus rättfärdig (Rom 3:26, Gal 3:8).

Enligt Skrifterna. Evangeliet säger också att denna Messias offerdöd för våra synder skedde enligt Skrifterna, med vilket avses hela det Gamla testamentet: Mose lag, psalmerna och profeterna (Luk 24:25-27,44). På samma sätt som Kristus inte kan separeras från sin judiska miljö kan inte heller hans offerdöd för syndare frikopplas från de judiska skrifter som han själv bekände sig till som gudomligt inspirerade profetiska skrifter, och i vilka han själv var huvudpersonen. Den stora svagheten i exempelvis den apostoliska trosbekännelsen är att den bygger på strukturen i läran om treenigheten men är helt frikopplad från profetierna i Gamla testamentet, medan denna vår äldsta trosbekännelse hänvisar till de gamla skrifterna, inte bara en gång utan två gånger.

Han blev begravd. Liksom Jona låg i fiskens buk i tre dagar och tre nätter låg Människosonen i jordens inre lika länge (Matt 12:40, Hos 6:2), vilket var en uppfyllelse av nämnda profetiska bok. Det var också av yttersta betydelse att Jesus låg i graven så länge att hans död inte kunde bortförklaras som skendöd eller tillfällig medvetslöshet. En person som piskats och korsfästs på det sätt som Jesus skulle omöjligt ha överlevt tre dygn i en grav utan medicinsk vård, och det är i princip uteslutet att han ändå skulle ha överlevt blodförlusten och alla infektioner som följde av den tortyr han utsatts för. Efter tre dygn i graven också skulle förruttnelseprocessen ha gått så långt att det inte längre fanns någon återvändo (jfr Joh 11:39). Allt detta understryker det faktum att Jesus Kristus från Nasaret verkligen varit totalt och oåterkalleligt fysiskt död när han uppstod från graven på tredje dagen.

Han uppstod på tredje dagen. Graven var tom när kvinnorna kom dit på morgonen för att smörja Jesu kropp. Jesus hade uppstått från de döda. Ängeln frågade dem: *Varför söker ni Den Levande bland de döda?* Genom sin uppståndelse bevisade sig Jesus vara Guds Son (Rom 1:4) och världens Frälsare, och genom den kraft som uppväckte honom från de döda kan alla människor som tror på evangeliet erfara samma kraft till frälsning och i förlängningen evigt liv. Denna uppståndelse skedde också enligt Skrifterna, och profeternas förutsägelser om Messias

lidande och härlighet fick här sin fulla förklaring: Gud skulle inte lämna sin helige åt förgängelsen (Ps 16:10), utan upphöja honom till sin högra sida tills alla hans fiender lagts för hans fötter (Ps 110:1), med orden: *Du är min Son, jag har fött dig idag* (Ps 2:8).

Han visade sig. Betydelsen av att Jesus också visade sig – och uppräknningen av personer som såg honom har också sin särskilda betydelse – kan inte heller överskattas. Att han visade sig för människor efter sin uppståndelse var nödvändigt för att tillräckligt många skulle bli övertygade om att han faktiskt hade uppstått. Men inte bara det. De som han visade sig för fick också uppdraget att gå ut i hela världen och förkunna evangeliet om uppståndelsen för hela skapelsen (Mark 16:15).

Först visade sig Jesus för de som han hade ett särskilt uppdrag för: Kefas (Petrus) och de tolv (där Petrus ingick). Dessa kallades Jesus för apostlar, och de fick i urförsamlingen en särställning som ögonvittnen till att Jesus inte bara hade levt och verkat, utan också lidit, dött och uppstått på den tredje dagen. Och en stor del av evangelierna och breven i Nya testamentet är direkt kopplade till de tolv eller till den närmaste kretsen kring dem. Guds plan var att dessa tolv skulle bli garantin för att kunskapen om evangeliet inte skulle dö ut vid Jesu himmelfärd utan leva vidare genom dem och spridas till andra, bland annat genom de brev och skrifter de författade.

Sedan visade sig Jesus tydligen på ett speciellt sätt för *femhundra bröder* vid något annat särskilt tillfälle. Detta tillfälle finns inte tydligt återgivet i Nya testamentet, liksom inte heller Jesu särskilda möte med Petrus, men hade tydligen ett sådant intryck på dessa människor att det nämns i så nära anslutning till församlingens allra första trosbekännelse. Och Guds plan även för denna grupp bör ha varit att förse världen med så många trovärdiga vittnen till hans Sons uppståndelse, att evangeliet inte skulle kunna förnekas med hänvisning till masspsykos, önsketänkande eller medveten lögn, samt ge evangeliet tid att sprida sig och få sådant fäste att inte tron skulle dö ut när alla dessa vittnen hade gått ur tiden och in i härligheten.

Responsen på evangeliet

Detta var evangeliet enligt den allra äldsta trosbekännelsen, och det är det första och viktigaste att se. Men för det andra var och är evangeliet inte bara ett budskap att betrakta som en intressant idé, utan något som kallar människor till reaktion, respons och efterföljelse. Det var ingen skrivbordsprodukt som enbart skulle tjäna som underlag för långa akademiska avhandlingar (även om sådant också har sin plats inom exempelvis bibelforskningen). Utan det var och är ett budskap som kommer till sin rätt först när människor reagerar på det och ger det sin respons. Och det var detta som Paulus ville påminna församlingen i Korint om:

Bröder, jag vill påminna er om evangeliet som jag predikade för er, som ni tog emot och som ni står fasta i. Genom evangeliet blir ni frälsta, om ni håller fast vid ordet som jag förkunnade. Annars var det ingen mening med att ni kom till tro. Jag förde vidare till er det allra viktigaste, vad jag själv har tagit emot... (1 Kor 15:1-3a)

För Paulus var evangeliet något som kunde koppas till följande verb (i den ordningen de anges i bibeltexten ovan):

- Påminna om
- Predika
- Ta emot
- Stå fast i
- Bli frälsta
- Hålla fast vid
- Föra vidare

Alltså: För att evangeliet ska komma till sin rätt bland oss människor behöver vi predika det, ta emot det, stå fasta i det, bli frälsta oss genom det, hålla fast vid det, bli påmind om det, samt föra det vidare.

Evangeliet ska predikas. Paulus säger här att evangeliet, det glada budskapet, ska predikas. Han hade predikat det för församlingen i Korint, och överallt där han kom predikade han det. Grundtextens ord för att predika är i

det här sammanhanget intimt förknippat med det ord vi från början fått ordet evangelium från, på grekiska euangelion. Och eftersom evangelium betyder glatt budskap innebär ordet predika i det här sammanhanget att förkunna det glada budskapet, och att den som bär fram det är en evangelist, en glad budbärare. Senare delen av ordet för att predika anknyter också till ordet för ängel eller budbärare från Gud.

Av allt detta följer flera slutsatser som är lätta att missa.

Det första är att vi behöver påminna oss om att *evangeliet är ett glatt budskap*, och det ska förkunnas som ett glatt budskap, och det ska förkunnas med glädje. Evangeliet är en glädjekälla och ska framställas så.

Det andra är att den som predikar ska se sig själv som *en budbärare från Gud*, sänd av Gud och på Guds uppdrag. En sann predikant predikar inte sig själv (2 Kor 4:5), utan evangeliet om Jesus och ingenting annat.

Det tredje är att *den som förkunnar evangeliet ska förkunna just evangeliet*. Evangelisation är att förkunna evangeliet. Predikan är att förkunna evangeliet. Evangeliet är alltid huvudpunkten i all förkunnelse i den kristna församlingens verksamhet, inåt såväl som utåt. Och när det är frågan om evangeliets förkunnelse så är det just det evangelium som Paulus talar om, det sanna evangeliet, och inte något annat. Av detta förstår vi också den oerhörda fara som ligger i att evangeliet byts ut, för om evangeliet byts ut mot ett annat, vad har då den kristna tron och församlingen för existensberättigande?

Evangeliet ska tas emot. När det sanna evangeliet predikas på rätt sätt och i rätt ande uppmanas människor att ta emot det, på grekiska *paralambanō*.

Att ta emot evangeliet innebär i det här sammanhanget att man tar något med sig eller till sig, att man accepterar något, och ordet anknyter också till tanken på att göra någon till sin följeslagare – Lukas använder ordet när han talar om att Jesus *tog med sig* tre av sina lärjungar upp på förklaringsberget (Luk 9:28). Med andra ord: när evangeliet predikas för oss, ska vi ta emot det på det sättet att det blir vår följeslagare genom livet. När vi sätter vår tro till det, är det inte enbart för att passera genom porten (Joh 10:7) och bli försonade med Gud och få evigt liv, för att sedan lämna det på andra sidan tröskeln, utan evangeliet blir något som följer oss vid vår sida hela livet. Liksom Jesus är vägen (Joh 14:6) som vi ska vandra på från den stund vi kommer till tro på honom, är evangeliet – men även den helige Ande¹⁴, se nästa kapitel – vår följeslagare hela vägen till målet.

En sann kristen blir därför aldrig färdig med evangeliet. En av pingströrelsens pionjärer, Georg Gustafsson, berättade att han efter ett personligt misslyckande gjorde det för vana att börja varje dag med att tacka Gud för

¹⁴ Jesus kallade den helige Ande på grekiska för *paraklētos*, vilket börjar på samma sätt som *paralambanō*, och betyder någon som kallats att stå vid någons annans sida. En vanlig äldre översättning var Tröstaren.

syndernas förlåtelse. Och vad handlar evangeliet om, om inte syndernas förlåtelse?

Evangeliet ska vi stå fasta i. Grundtextens ord histēmi betyder att ställa, placera, fixera. I det här sammanhanget ligger betydelsen snarare åt att fortsätta, framhärda, hålla ut. Evangeliet är här en kallelse till uthållighet, något vi går in i och sedan blir kvar i. Liksom evangeliet under den första tiden var ett glädjebud för dem som tog emot det, så kostade det många väldigt mycket, och en del förlorade livet. Många texter i Nya testamentet handlar om att författarna försöker uppmuntra de troende att inte duka under för de prövningar de mött just för att de tagit emot evangeliet (Hebr 12:3-9). Därför ingår det – redan från början – i det kristna livet att evangeliet, som tagits emot gratis, är något vi måste hålla ut och visa uthållighet i. Alla andra budskap i världen kommer världen att acceptera, men evangeliet är en dårskap och en stötesten för den som inte vill tro (1 Kor 1:23) och alla som vill leva gudfruktigt i Jesus Kristus kommer att förföljas för evangeliets skull (2 Tim 3:12).

Evangeliet frälser oss. Motiveringen till alla de andra verben var väldigt enkel när Paulus skrev, och är lika enkel nu: evangeliet är det vi blir frälsta genom! Evangeliet är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror (Rom 1:16). Evangeliet är medlet, tron är villkoret. Räddningen från

synden och döden kommer ur en enda sak: hur vårt förhållande till evangeliet ser ut.

Man ska också se att verbet frälser står här i presens och i passiv form. Det innebär att det är någon annan än vi själva som frälser oss – Gud genom tron på Jesus Kristus och evangeliet – och att detta är en ständigt pågående process. Liksom vi tog emot Kristus, ska vi fortsätta att leva i honom (Kol 2:6). Frälsningens dag är idag (2 Kor 6:2), och det gäller alla dagar: dåtid, nutid, och framtid (Hebr 10:12).

Evangeliet ska hållas fast vid. Grundtextens ord katechō betyder att hålla fast, komma ihåg, behålla ett fast grepp om. Ordet betyder ordagrant: *att låta i öronen, få öronen att ringa*. När ordet används i Nya testamentet anknyter det till att instruera muntligt, att instruera, informera (1 Kor 14:19) att vidarebefordra. att bli undervisad, bli instruerad (Luk 1:4, Rom. 2:18, Gal. 6:6), att bli bekant med (Apg 18:25), att ta emot information, höra något rapporteras (Apg 21:21,24). Här är fokus på att evangeliets innehåll inte ska glömmas bort, förvrängas eller förvanskas. Det är därför inte alls konstigt att Paulus var så rädd för att församlingen i Korint hade tagit emot ett annat evangelium. Han säger också till församlingen i Galatien: *Jag är förvånad att ni så fort överger honom som har kallat er genom Kristi nåd och vänder er till ett annat evangelium, fast det inte finns något annat. Det är bara några som skapar förvirring bland er och vill förvränga Kristi evangelium. Men även om vi själva eller en ängel från*

himlen skulle ge er ett annat evangelium än det vi har predikat, så ska han vara under förbannelse. Det vi redan har sagt säger jag nu igen: om någon ger er ett annat evangelium än det ni har tagit emot, så ska han vara under förbannelse. (Gal 1:6-9)

Evangeliet ska påminnas om. Här talar Paulus om att evangeliet också ska påminnas om, repeteras, och kunskapen om det ska fördjupas. Motsvarande verb i grekiskan betyder att göra något känt, känna igen, få djup kunskap om något, och kommer från ett rot som i en bemärkelse kan beteckna den intima samvaron mellan man och kvinna. Detta visar oss att kunskapen om evangeliet inte är något vi når fullheten av när vi först kommer till tro och sedan lämnar bakom oss vid omvändelsen, utan snarare är något som ska påminnas om och fördjupas, nästan på ett intimt sätt. Det sanna evangeliet är på det sättet en outtömlig skatt som den troende aldrig ska sluta att ösa ur.

Evangeliet ska föras vidare. Paulus hade också tagit emot¹⁵ evangeliet och förde det vidare (*grek. paradidōmi*) till församlingen i Korint. Grundtextens ord betyder i detta sammanhang att avrapportera, avlämna genom att berätta, men roten betyder även överlämna, anförtro. Judas, Jesu halvbror, använder samma ord när han skriver i sitt korta brev: *Mina älskade, trots min stora iver att skriva till er om*

¹⁵ Även här är grundtextens ord paralambanō som ovan.

*vår gemensamma frälsning fann jag det nödvändigt att skriva och mana er fortsätta kämpa för den tro som en gång för alla har överlämnats åt de heliga. (Jud 1:3) Här framstår åter väldigt tydligt att evangeliet inte bara var en skatt som skulle grävas i, utan som skulle föras vidare i oförvanskad form och förvaltas av kommande generationer troende. Och föra det vidare gjorde man genom att predika det och undervisa varandra med stor noggrannhet: *Det du har hört av mig inför många vittnen ska du anförtro åt pålitliga personer som i sin tur ska kunna undervisa andra* (2 Tim 2:2).*

Anden och evangeliet

Det sanna evangeliet är det evangelium som frälser oss. Men evangeliets predikan och tron på det är inte i första hand en intellektuell fråga, även om Gud har gett oss vårt förstånd för att vi ska använda det.

Evangeliets förkunnelse och vår tro på det skulle då och ska nu bero på den helige Andes kraft. Den helige Ande har många uppgifter enligt Bibeln, men i sin nuvarande uppgift är Andens roll i Guds frälsningsplan intimt förknippad med spridningen av det sanna evangeliet och förkunnelsen om den sanne Jesus. Det är genom Andens kraft (Apg 1:8¹⁶) som både Jesus och evangeliet ska göras kända för världen och människor föras till tro.

¹⁶ Det grekiska ordet för *kraft* är dynamis, vilket har en rot som närmast betyder att göra möjligt.

Men vad kännetecknar Guds helige Ande, och hur kan vi veta att den ande som verkar i våra hjärtan och i våra församlingar är Bibelns helige Ande?

Till denna fråga vänder vi oss i nästa kapitel.

RÄTT HELIGE ANDE

Den rätta helige Anden är Bibelns helige Ande. När det gäller Jesus och evangeliet är kopplingen till Skriftens ord generellt stark bland människor som bekänner sig till den kristna tron. Om vi vet att vi tror på och följer den sanne Jesus, och predikar och håller fast vid det sanna evangeliet, har vi kommit långt när det gäller vilken ande det är som verkar ibland oss, eftersom Anden är intimt kopplad till både Jesus och evangeliet. Så när vi funderar på vilken ande det är som bor i våra hjärtan och som verkar i församlingarna ska de första frågorna direkt vara:

- * Vilken Jesus bekänner vi oss till?
- * Vilket evangelium är det vi predikar och tror på?

Om vi kan svara bibliskt på dessa två frågor är det mycket troligt att den ande som verkar ibland oss är rätt ande: Guds helige Ande. Där måste en sån undersökning börja.

Men att "svara rätt" på dessa frågor kan lätt bli bara en intellektuell övning som vi kan syssla med, och sedan gå hem och känna oss duktiga över att vi checkat av att vi har rätt (och kanske också att alla andra har fel?) Det går ju alldeles utmärkt att ha en alldeles korrekt bekännelse på pappret både när det gäller Jesus och evangeliet men utan att ha något andligt liv alls. Ett äktenskap är giltigt när löftena avgivits och man och kvinna blivit en kropp, men den äkta kärleken och passionen kan ändå saknas (eller ha förlorats av olika anledningar) så att äktenskapet, trots att alla yttre tecken finns på plats, bara utgör ett tomt skal.

På samma sätt kan den övernaturliga dimensionen av kristendomen, som ju i mångt och mycket är Andens verk, saknas eller gå förlorad, den kraft som gör att bokstäverna i evangeliet får liv och tron på Jesus får ett verkligt innehåll. Som ett par lärjungar uttryckte det när de mött den uppståndne Jesus (faktiskt utan att ha känt igen honom först): *Brann inte våra hjärtan i oss när han talade med oss på vägen, när han öppnade Skrifterna för oss?* (Luk 24:32) Sann kristendom är nämligen övernaturlig till sin natur, och den är något mer än bara ett förståndsmässigt ställnings-tagande för en viss religiös uppfattning. Och den "verkställande" parten i denna övernaturlig dimensionen i kristendomen tillskriver Bibeln den helige Ande.

Den övernaturliga dimensionen

Men om nu sann kristendom alltid är övernaturlig, så är
är också lika sant att allt övernaturligt inte är kristendom.
Alla källor som ger vatten är källor, men alla källor ger inte
rent vatten, och den som är törstig bör inte bara dricka
utan dricka ur en ren källa.

För så fort vi kommer in på det övernaturliga i
kristendomen har det alltid funnits tendenser att tillskriva
Anden egenskaper eller övernaturliga yttringar som inte
självklart ryms inom Bibelns pärmar. Hur stor denna
tendens är brukar dock beror på vilket samfund eller kristet
sammanhang människor kommer från, och toleransen med
de personer som nedvärderande kallats för exempelvis
"svärmare" eller "överandliga" har varit olika beroende på
sammanhanget. Ibland har epitetet varit befogat, men
ibland inte.

Den högkyrkliga traditionen har historiskt tenderat att
nedvärdera eller ta avstånd från det övernaturliga i stor
utsträckning, vilket gjort att man i såna sammanhang
riskerat att missa de verkliga andliga rikedomar som Anden
kan förmedla, medan pingstvänner och andra från den mer
karismatiska¹⁷ strömfåran tenderat att visa en större

¹⁷ Men ordet karismatisk menar vi i detta sammanhang de kristna
inriktningar som inte intar en grundläggande cessationistisk hållning
till de i Bibeln nämnda andliga nådegåvorna (*grek.* charisma).
Cessionismen säger lite förenklat att nådegåvorna upphörde när
Bibeln var färdigskriven och kretsen kring de tolv apostlarna dött ut.

öppenhet för det övernaturliga. Det senare har gjort att de kanske mer sällan missat andliga rikedomar Gud velat ge, men också att de kanske lättare än de högkyrkliga blivit lurade av villoandar som seglat under falsk flagg och utgett sig för att vara Guds Ande när de i själva verket spridit en falsk Jesus och ett falskt evangeliet. En del av denna spänning sammanfattades en gång av den amerikanske missionären Paul Washer som att "vissa kristna tror inte på det Gud *har* lovat i sitt Ord, medan andra kristna tror så mycket att de tror på sånt som Gud *inte* har lovat i sitt Ord". Diket är som bekant lika djupt på båda sidorna om vägen.

Så hur ska vi skilja på vad som bara är övernaturligt och vad som är övernaturlig kristendom, dvs Andens verk?

Anden och Skriften

Kristna brukar oftast vara överens om att Anden har inspirerat Skriften, eftersom Skriften själv säger sig vara utandad av Gud (2 Tim 3:16). Dess innehåll har skrivits ner av människor som varit ledda av Gud (2 Petr 1:20-21). Bibeln innehåller också många tydliga skildringar av hur Anden verkar bland människor och vilka kännetecken ett äkta Andens verk har.

Därför har många troende genom historien dragit slutsatsen att Anden inte bara inspirerat Bibelns innehåll, utan även att dess innehåll pekar tillbaka på den Ande som inspirerat den. Liksom Anden å ena sidan gav Skriften dess ramar och dess innehåll, ger Skriftens vittnesbörd ramar

inom vilka Anden kan förväntas verka, och allt som sägs vara Andens egenskaper eller yttringar ska således harmoniera med Skriftens samlade innehåll. Med andra ord: liksom den helige Anden inspirerade Skriften, är Skriftens innehåll enda måttstocken genom vilket vi korrekt kan identifiera den helige Ande. Och detta är inte på något sätt en begränsning av vad man ska erkänna som Andens verk, som en del tycks tro, utan helt i linje med att vi tidigare konstaterat att den sanne Jesus och det sanna evangeliet enbart kan identifieras utifrån Skriftens samlade innehåll. Att identifiera Anden på samma villkor är bara en förlängning av vi redan sagt om Jesus och evangeliet.

På detta sätt har många människor genom historien resonerat, och undertecknad har ingen avvikande uppfattning i frågan. Och ansluter man sig till denna uppfattning blir det oerhört väsentligt att pröva allt som påstås komma från Guds Ande, för att se huruvida det stämmer med Skriften eller inte. Inför alla nya eller avvikande åsikter, företeelser eller yttringar behöver den kristna församlingen behålla fattningen och komma ihåg vad de ursprungligen tagit emot (jfr 2 Tess 2:1-3).

Behovet av att pröva allt

För om någon säger att den helige Ande utsett påven i romersk-katolska kyrkan, men Bibeln inte säger något om vare sig påvens existensberättigande eller hur han ska utses, måste detta uttalande vara falskt. Slutsatsen blir att

den helige Ande inte utsett påven, eftersom Bibeln – som Anden inspirerat – inte talar om påven någonstans, utan snarare varnar för den typen av ämbeten¹⁸.

Eller om någon menar att Anden berört dem genom något övernaturligt fenomen, vilket som helst, och detta fenomen inte tillskrivs den helige Ande någonstans i Bibeln, så måste ett sådant uttalande bemötas med stor skepsis. Det kan naturligtvis fortfarande finnas sådant som är genuint i den enskilda människans erfarenhet, men avvikelsen från det som står skrivet gör att man bör ta det hela med en stor nypa salt, och framför allt inte göra erfarenheten normerande. För när rent vatten passerar ett smutsigt rör kan det ibland föra med sig en del smuts, och då är det viktigt att särskilja vattnet från smutsen så att dessa inte blandas ihop.

Eller om någon säger att Anden har gett dem ett budskap eller undervisat dem något om Jesus eller evangeliet eller något annat inom den kristna tron, och detta budskap eller denna lära stämmer dåligt med Bibelns samlade vittnesbörd, eller kanske till och med motsäger det, behöver ett sånt budskap eller en sådan lära avvisas.

På det här området kan det blir jobbigt för oss människor, särskilt om vi har tendensen att låta våra känslor styra oss och vi börjar intala eller inbilla oss att sånt vi känner och upplever är Anden. Har vi en gång handlat i övertygelsen att det var Anden som ledde oss eller

¹⁸ Ordet påve betyder fader, och Jesus varnade oss för kalla någon på jorden för fader, eftersom vi redan har en Fader i himlen (Matt 23:9).

berörde oss, så blir det också en väldig prestigeförlust att behöva backa om det skulle visa sig att vi tagit miste. Då blir det lättare att hålla fast vid vår ursprungliga övertygelse, även om vi blivit överbevisade om att vi hade fel.

När vi är lugna och sansade förstår vi lättare att allt vi känner och tänker inte kommer från Gud, eftersom köttet – vår gamla människa – ligger i strid med Anden (Gal 5:17), och får köttet chansen kommer det att utge sig för att vara andligare än vad det är. Därför är det viktigt att var och en prövar sig själv (1 Kor 11:28), men även prövar allt som andra menar är Andens verk eller tilltal, och gör det utan hänsyn till person (1 Kor 14:29).

Den andliga erfarenheten och Skriften

Varje andlig erfarenhet måste därför läggas under Skriftens auktoritet, och allt som inte ryms inom den måste i bästa fall betraktas som oviktigt, i sämsta fall avfärdas som villfarelse. Och motiveringen är den vi fört fram ovan: om Anden inspirerat Skriften, då är det Skriften som sätter gränserna för vem Anden är, vad Anden säger och vad Anden gör, annars kan vi inte veta vilken ande det är vi eller andra har erfart: den helige Ande, eller en annan ande. Tillit är bra, men naivitet inför nya eller ovanliga lärrouppfattningar och andliga upplevelser som förutom att de är just nya eller ovanliga dessutom inte harmonierar med Guds ord kan vara förödande.

Nu är det ju en sak att hålla med om att Anden och Skriften speglar varandra, men en annan sak att hålla fast vid det i praktiken. Ibland blir rädslan för att såra andra som kallar sig kristna större än vad som är befogat. Även rädslan för att missa något av Andens verk, särskilt under tider av andlig torka, kan göra att vi sänker garden onödigt lågt.

Därför behöver vi ständigt gå tillbaka till Bibeln och läsa den för att se vad den säger om Andens egenskaper och verk så att vi kan handla med full frimodighet, både när vi bejakar Guds heliges Andes verk ibland oss och även när vi måste avvisa yttringar och företeelser som sägs vara Andens verk med inte är det.

Vi har nu inlett det här kapitlet med ett ganska långt resonemang kring relationen mellan Anden och Skriften, men ska nu gå in i vad Bibeln säger om den sanna helige Anden.

Det första Nya testamentet säger om den helige Ande

Något av det allra första som finns nedtecknat av vad Jesus sade när han började predika återfinns i början av Markusevangeliet: *Tiden är inne och Guds rike är nära. Omvänd er och tro på evangeliet!* (Mark 1:15) Någon bättre rubrik för och inledning på hans jordiska verksamhet kan knappast tänka sig. Här finns nämligen nästan allt som Jesus representerar sammanfattat i två korta meningar: Jesus trädde fram vid alldeles rätt tid, han predikade Guds

rike och ville få människor att ta emot det, och det gjorde han genom att uppmana dem att omvända sig och tro på evangeliet.

Men strax innan denna programförklaring av Jesus, säger hans släkting Johannes Döparen något om Jesus och den helige Ande som vi ska ha som utgångspunkt för fortsättningen av det här kapitlet:

Jag har döpt er med vatten, men han ska döpa er i den helige Ande. (Mark 1:8)

Vad den helige Ande än är ger Nya testamentet oss en mycket stark koppling mellan Jesus och Anden, och det är en koppling vars betydelse inte kan överdrivas. Denna koppling ska vi återkomma till nedan.

Men först några ord om om översättningen: I grekiskan finns ingen bestämd artikel framför ordet "helig", vilket gör att en mer korrekt översättning vore: *han ska döpa er i helig ande*. Denna skillnad kan tyckas oväsentlig eller oroande om vi tror att det motsäger treenighetsläran¹⁹,

¹⁹ Undertecknads uppfattning om treenighetsläran är att den är en dålig beskrivning av en verklig andlig sanning. Med andra ord: den är den sämsta beskrivningen vi har av gudomen, bortsett från alla andra beskrivningar. Undertecknads invändning mot den ligger inte i dess innehåll utan i den självklarhet med vilken den förklarar hur Fadern, Sonen och Anden är tre men ändå ett, och inte låter det oförklarliga förbli oförklarat. När det gäller de andliga tingen bör vi inte gå längre än vad Jesus och apostlarna gjorde, och det är svårt att inte tycka att den klassiska treenighetsläran gör det.

men avsaknaden av "den" beror förmodligen på vad som betonas: att det är *helig* ande som Jesus döper med. Poängen är att betona heligheten framför personligheten eller andra egenskaper hos den helige Ande.

Den "helige" Ande

Vi har konstaterat att Anden och Skriften är alltid i harmoni med varandra. Därför är det som vi konstaterat ovan att det första vi behöver se när det gäller rätt Ande är att Bibeln säger att den helige Ande är just *helig*.

När Bibeln talar om helighet så är det i två kompletterande bemärkelser:

- Helighet i betydelsen renhet och syndfrihet
- Helighet i betydelse att vara avskild

Den hebreiska roten för helighet i Gamla testamentet är enligt lexikonen qadosh, vilket ska förstås som att något är avskuret, separerat. Motsvarande ord i Nya testamentet är hagios, som också användes i den gamla grekiska översättningen av Gamla testamentet, Septuaginta (LXX), som översättning för qadosh. Orden är i princip synonyma begrepp, men qadosh betonar separation och unikhet mer, medan hagios mer betonar hängivenhet och annorlundahet. Tillsammans definierar de helighet i Bibeln som ett distinkt tillstånd av renhet och avskildhet.

Det innebär ifråga om Anden att allt som sägs komma från den *helige* Ande kommer att präglas av först och främst moralisk renhet, och även avskildhet – i betydelsen separation – från andra andar.

I Gamla testamentet tillämpas denna helighet särskilt starkt när Mose lag i skarpa ordalag varnade Israel för att ta efter hedningarnas sätt att tillbe de hedniska gudarna, eftersom de inte bara tillbad orena andar utan även tillbad även på orent sätt (5 Mos 12:30-31). De hade ju fått Guds Ande och skulle inte bedröva honom (Jes 63:10-11). Och i Nya testamentet är budskapet detsamma (1 Tess 4:6-8). Därför är det också omvänt så att när någon ande som sägs vara den helige Ande inspirerar människor till att leva omoraliskt – äktenskapsbrott, avgudadyrkan, lögn, dryckenskap, högmod, girighet, etc. – eller leder till tillbedjan eller yttringar som har en tydlig hednisk prägel – dvs inte ryms inom Skriftens samlade vittnesbörd – så måste den anden avvisas som en främmande ande.

Ett ständigt återkommande problem i vår tid är stora predikanter som begår äktenskapsbrott eller är giriga och förskingrar pengar. Samtidigt kan de framstå som stora apostlar i det att de gör under och tecken och människor sägs göra stora andliga upplevelser i samband med att de får handpåläggning av dem. I sådana sammanhang finns en tydlig diskrepans mellan den helighet som ska präglade Guds Ande, och det liv som nämnda predikanter har, vilket gör att det är helt legitimt att ifrågasätta om det verkligen är Guds Ande som driver dem.

Ett annat nutida exempel på när församlingar kommer snett i det här avseendet är att man inom vissa kretsar börjat använda det engelska uttrycket "redeem the occult", vilket på svenska skulle kunna översättas som att man vill "återlösa det ockulta". I klartext handlar det om att "ta tillbaka" och "kristna" olika ockulta företeelser som man menar egentligen tillhör det övernaturliga livet men som hamnat i fiendens händer: tarotkort eller annat liknande, relikier, flödestekniker²⁰, spådom²¹, "blötläggning"²², tikva²³, osv. Här är det dock uppenbart att man bryter helt och fullt mot varningarna i Mose lag om att plocka in hedniska element i sin tillbedjan, eftersom dessa ockulta tekniker enligt Skriftens samlande vittnesbörd aldrig har tillhört den helige Andes verk.

²⁰ Gällande detta finns ett språkbruk inom karismatiska kretsar där Anden framställs som något man kan "koppla upp sig mot" och börja "flöda i". Detta sätt att prata om Anden helt obibliskt och liknar mer New Age eller panteism än kristendom.

²¹ Mycket av det som idag saluförs som det som kallas för "kunskapens ord" påminner mer om spådom än om bibliska profetior.

²² Eng. soaking. En andlig teknik som bl a går ut på att man ska ligga på golvet i "den gudomliga närvaron" och lyssna på avslappnande musik. Man uppmanas som regel att inte be. I vissa sammanhang har det praktiserats på kyrkogårdar där personer lagt sig på gravarna till avlidna predikanter för att "hämta kraft".

²³ En form av yoga som getts kristna förtecken. Yoga som fenomen kommer ursprungligen från hinduismen.

I kontrast till dessa närmanden till både synd och ockultism, är den helige Ande just *helig*, och den som är driven av Guds Ande kommer att bära de kännetecknen som denna helighet medför: moraliskt renhet och avskildhet, inte minst från hedniska influenser.

Jesus döper i helig ande

Något annat som alldeles håller på att glömmas bort bland människor som tror på Jesus, evangeliet och Anden, är att Bibelns helige Ande kommer till oss på grund av Jesus, och genom Jesus – han är den som döper i helig Ande – och för Jesu namns upphöjelse skull. Det är till och med så att Anden inte talar av sig själv, utan i sitt nuvarande ämbete är helt underordnad Sonen i hans upphöjelse (Joh 16:31). Det viktigaste man ska göra för att få del av Anden är att hålla Jesu person, namn och frälsningsverk högt. Det kan synas motsägelsefullt med tanke på att Jesus sa att han skulle ge lärjungarna en annan (*grek.* allos, annan av samma sort) Hjälpare när han skulle återvända till himlen, men faktum kvarstår ändå: Anden söker ingen uppmärksamhet för egen del, utan hela Andens kraft är inriktad på att överbevisa världen om synd, dom och rättfärdighet (Joh 16:8) och framför allt till att förhålliga Jesus och göra honom stor (Joh 16:14)

Det är därför smärtsamt att konstatera att en del av de avvikelser som florerar i församlingarna bland annat tenderar att tona ner denna koppling och frångå läran om

att det är Jesus som döper i helig Ande, och att Andens hela verk är inriktat på att föra människor närmare Jesus. Istället predikas en lära där Anden tar Jesu plats i människans relation med Gud och där man mer eller mindre lämnar Jesus bakom sig vid omvändelsen och dopet. Andens dop blir då inte en tydlig förlängning av Jesu frälsningsverk utan ett parallellt men separat spår. Upphöjelsen av Jesu namn byts mot att den helige Ande tilltalas och tillbes. Att Jesus döper i Anden byts mot att människan själv bjuder in Anden i sitt liv. Det må vara goda intentioner bakom allt detta, men det är inte bibliskt. Den helige Andes dop, hela hans verk och alla profetiska skatter som församlingen har fått, beror uteslutande på att Jesus blir upphöjd och att hans namn och verk är i centrum hela tiden i församlingen.

Att Jesus *döper* i den helige Ande är också signifikant²⁴. Vi såg ovan att Johannes Döparen både jämförde denna erfarenhet med dopet i vatten men också ställde de båda i kontrast till varandra. Dopet i vatten och dopet i Anden har likheter eftersom samma grekiska ord, baptizo²⁵, används för att beskriva dem.

²⁴ Jfr Matt 3:11, Luk 3:16, Joh 1:33. Notera att alla fyra evangelisterna säger att Jesus *döper* i den helige Ande. Matteus och Lukas tillägger: "...och i eld", vilket sannolikt är en omskrivning för Guds olika domar, antingen här i tiden eller den yttersta.

²⁵ Ordet betyder ordagrant att nedsänka, doppa. Huvudidén som ordet förmedlar är en total omslutning och indränkning i det medium som något sänks ner eller doppas i.

Men de båda erfarenheterna är också olika. Den främsta skillnaden är naturligtvis vem som handlar i dopet i vatten och i dopet i helig Ande: den människa som döper, eller Jesus Kristus, Guds Son. I fallet med dopet i vatten är den som döps passiv men (minst) en annan människa är aktiv och utför själva dophandlingen. Men när Jesus döper i helig ande är ingen människa aktiv i dophandlingen, även om det var vanligt i Bibeln att människor blev fyllda med Anden när någon annan lade händerna på dem och bad för dem²⁶. Det fanns dock ingen garanti för att detta skedde omedelbart, utan berodde på ett suveränt ingripande från den Uppståndne (Apg 8:14-17).

En annan är att i vattnet kliver människan bara ner tillfälligt och dopet där sker endast en gång, men när det gäller Andens dop är det något som sker en första gång men sedan kan och ska förnyas kontinuerligt: *Låt er istället uppfyllas av Anden* (Ef 5:18b²⁷). Vattnet i dopet blir inte heller kvar hos en människa som blir döpt, men Anden som en människa blir döpt i av Jesus blir kvar som en strömmande källa i dennes inre (Joh 7:38).

När Jesus förberedde lärjungarna på denna nya erfarenhet sa han: *Ni känner honom, för han förblir hos er och ska vara i er.* (Joh 14:17b) Andens närvaro var inte

²⁶ Något man kan notera i Apostlagärningarna är att efter den första pingstdagen (Apg 2) faller alltid Anden över människor i samband med att andra som redan tagit emot gåvan är närvarande.

²⁷ Verbet fyllas står i presens imperativ passiv form. En bättre översättning vore: *Tillåt ständigt Anden uppfylla er.*

främmande för lärjungarna innan de blev döpta i helig ande, men den stora skillnaden låg i att Anden nu skulle vara *i* dem och inte endast *hos* dem. Och Jesus förklarade också att det var han själv som skulle bo i deras inre på det sättet: *Jag ska inte lämna er faderlösa, jag ska komma till er* (Joh 14:18).

Det sägs att Georg Gustafsson, som vi citerade ovan, en gång vid en missionsresa i Afrika predikade om att lärjungarna fick tillbaka Jesus på pingstdagen. Jesus kom naturligtvis inte kroppsligen tillbaka då, för det sker först vid hans återkomst, men den ande han döpte lärjungarna i, den helige Ande, var hans egen ande. I den meningen *fick* de tillbaka Jesus redan tio dagar efter hans himmelfärd, även fast han inte *kommit* tillbaka ännu.

Den helige Ande är profetians ande

I en tid då människor är lite för naiva för vad som är bibliska yttringar av den helige Ande i människors liv kan det vara värt att påminna sig om att vad Anden främst gör är att göra människor till profeter (Apg 2:17-18, jfr 4 Mos 11:29). Liksom den helige Ande gör oss heliga när det gäller vår tro och vår livsstil, så helgar han också våra munnar. Eftersom Andens verk är att helga oss från det vi brister i – och det är främst det vi talar som är vår största svaghet (Jak 3:8) – är det väldigt naturligt att det främsta tecknet på andeuppfyllelsen är att något nytt och annorlunda – av profetisk karaktär – kommer över

människans läppar när hon blir och är fylld med Anden.

I urkristen tid utmärktes denne helgelse av munnen framför allt genom olika former av profetiskt tal – tungotal, profetiska budskap, uttydning av tungotal, predikan, vittnesbörd, ord av vishet och kunskap, sång, maktord i samband med kraftgärningar, etc. – men även frimodighet att frambära sådant tal under mycket svåra förhållanden. Kännetecknande för allt sådant profetiskt tal – oavsett exakt i vilket form det yttrade sig – var att det hade en skärpa som avslöjade och tog itu med saker som inte kan åtkomligt för det mänskliga intellektet.

Vidare säger Bibeln att denna profetiska dimension är starkt kopplad till Jesus Kristus: *Jesu vittnesbörd är profetians ande* (Upp 19:10). Det innebär att den miljö där Andens profetiska dimension kan odlas är den miljö där vittnesbördet om Jesus upphöjs. Men inte bara det, utan där även Jesu eget vittnesbörd framhålls (Joh 5:36), dvs där allt som Jesus är, han själv har sagt och gjort är det absolut centrala hela tiden och på alla sätt. I en sådan miljö trivs den helige Ande, eftersom han sändes för att förhålliga Jesus och tala på Jesu uppdrag.

Man kan också uttrycka det som så att den miljö som Jesus kommer att bekänna sig till – ge sitt vittnesbörd – genom att ge av profetians ande, är den miljö där hans eget namn upphöjs.

Riskerna med en obalanserad förkunnelse

I ljuset av allt detta är det uppenbart vad som kännetecknar en annan ande: den kommer att tona ner talet om Jesus, förminska eller förtiga eller förvränga vem Jesus är, och istället tala om andra saker, som visserligen kan verka andliga, men som i själva verket utgör dimridåer för att dölja vittnesbördet om Jesus.

Det behöver inte heller direkt vara en annan ande som är i farten så fort Jesus blir satt på undantag, utan det kan helt enkelt vara människans kött som spelar henne ett spratt genom att få henne att fokusera på allt möjligt som kanske tillhör den kristna tron, men som inte tillhör det mest centrala. Någon har sagt: *det näst bästa är det bästas främsta fiende*. Och det är verkligen sant när det gäller detta. Till och med för mycket uppmärksamhet riktad direkt till den helige Ande kan få en motsatt effekt än den avsedda, särskilt om det är så att vittnesbördet om Jesus på något sätt skymms eller negligeras.

Lewi Pethrus, som vi citerat tidigare, skriver i sina memoarer (Medan du stjärnorna räknar, sid 179) att han under en period i pingstväckelsens barndom tyckte att mötena blev torra och tröga, och att han efter ett tag upptäckte att det berodde på att han predikat "...alldeles för ensidigt [...] om Andens dop och de andliga nådegåvorna..." och inte tillräckligt om frälsningen, korset och försoningen. Och när han efter denna insikt ändrade inriktningen på förkunnelsen tillbaka till större betoning på

"...Kristi död och hans verk *för oss* [kursivering i original]", upplevde han att välsignelsen återkom. Han skriver avslutningsvis om denna erfarenhet att: "Detta blev sedan en lärdom för mig, som följt mig hela livet. Ingenting är så viktigt som detta att ge Kristus och hans försoning den rätta platsen i sitt budskap."

Tar man inte itu med sådana obalanser och åter börjar hålla Jesu namn högt, predika om Jesus, tala och sjunga om Jesus, blir risken mycket större att denna brist kommer att utnyttja av andemakter vars mål är att föra församlingen bort ifrån Bibelns Jesus och istället erbjuda en annan Jesus och ett annat evangelium.

Gåvan att skilja mellan andar

Men ibland är det inte så uppenbart att det som erbjuds av den falska andligheten är just falskt. Ibland ser det, som vi sett ovan, nästan bättre ut än den gamla vanliga kristendomen som församlingen en gång tog emot. Då finns det en särskild nådegåva som heter gåvan att *skilja mellan andar* (1 Kor 12:10), vilken kommer den kristna gemenskapen till hjälp när det gäller just sådant som är svårt att genomskåda även för ett tränat sinne (Hebr 5:14).

Det grekiska ordet bakom denna nådegåva, diakrisis, har betydelsen att *se genom något för att kunna bedöma det*. Hos den som har gåvan uppenbarar den sig inte sällan som en ofrid, olust, och nedstämdhet inför företeelser som sägs komma från Guds Ande och där det på ytan ser helt

rätt ut, men där något ändå är fel. Och detta är inte så märkligt, eftersom dessa känslor är motsatser till åtminstone två av smakerna i Andens frukt: frid och glädje (Gal 5:22).

Känslan av att något är fel trots att det på ytan kan se rätt ut brukar dock med tiden understrykas av att saker och ting som ligger under denna ytan börjar visar sig. Vår fiende förklarar både sig själv och sina tjänare mycket skickligt, men liksom man brukar tala om freudianska felsägningar²⁸ kommer sprickor att uppstå i fasaden förr eller senare där det slinker igenom saker som uppenbarar hur det egentligen ligger till. Jesus sa själv att: *Vad hjärtat är fullt av, det talar munnen* (Matt 12:34b, Luk 6:45b).

Att ta emot en främmande ande

Paulus hade uppenbarligen sett igenom skalet på de superapostlar som kommit till Korint och bedömt att de var falska, men en signifikant del av församlingen hade inte sett det på samma sätt. Han varnade dem därför för att de höll på att eller redan hade *tagit emot en annan ande* än den de först hade fått. Vi behöver avsluta det här kapitlet med att resonera kring vad detta med att ta emot en annan ande kan betyda, för det låter inte särskilt bra.

²⁸ En s.k. freudiansk felsägning innebär i folkmun att en person av misstag säger något annat än vad som var avsett, vilket avslöjar personen dolda tankar eller avsikter.

Utgångspunkten för Paulus var att den ande församlingen i Korint tagit emot genom den nya läran från de nya apostlarna inte var Guds helige Ande. Och var det inte Guds ande, så måste det ha varit någon oren ande från den onda andevärlden. Grekiskans ord för *annan* är (som vi sett ovan) heteros, vilket betecknar *annan* och *annorlunda*, vilket understryker tanken på att här handlar om en uppfyllelse av en radikalt annorlunda ande än Guds helige Ande. Och att de tog emot den beskrivs i grekiskan med *lambanō*²⁹, som är ett vanligt ord i Nya testamentet för att ta, få, ta emot, och som också används i samma sammanhang om hur de tog emot den helige Ande. Så av allt att döma handlade detta om att göra andliga erfarenheter som ytligt sett påminde om att bli född av, döpt i eller uppfylld av helig Ande, men där det i själva verket var en annan ande som var i farten. För människor med gåvan att skilja mellan andar bör det var varit fullt klart ända från början vad det här var frågan om.

En fråga som oundvikligen uppstår är om bröderna och systrarna i Korint bokstavligt talat blev besatta av denna andemakt? Nej, det ser inte generellt ut att vara så, för läser man om hur Jesus, Paulus och de andra handskades med besatta människor i Nya testamentet, framgår det att de aldrig resonerade med de besatta om deras situation utan istället konfronterade andemakterna och drev ut dem i

²⁹ Jfr diskussionen om *paralambanō* ovan.

Guds kraft³⁰. Våra syskon i Korint bör därför inte som helhet ha tillhört kategorin besatta människor, eftersom Paulus faktiskt försöker tillrättavisa dem och få dem att omvända sig från den situation de försatt sig i genom att ta emot den främmande anden. Det kan inte uteslutas att en del av dem, exempelvis de falska apostlar som spred den främmande anden omkring sig, verkligen kan ha varit i behov av befrielse genom utdrivning. Men som helhet verkar det istället vara så att församlingen hamnat under den främmande andens inflytande genom att de öppnat sig för den främmande läran, men att de ännu inte blivit fullständiga slavar under den. De var märkbart påverkade, kanske till och med starkt influerade av denna främmande ande, men inte bortom den gräns då de inte hade kunnat nås av apostelns varningar och förmaningar. Och då verkar Paulus ha ansett att det var tillrättavisning och undervisning i Guds ord som var lösningen.

Om man har fått in en olämplig gäst i sitt hem som ännu inte tagit över helt, och man upptäcker sitt misstag, kan det ju räcka med att man gör det så obekvämt för dem som möjligt för att de ska ge sig av frivilligt. När de väl gått byter man lås på dörren så att de inte kan komma tillbaka. Det är bara om de tagit över fullständigt som det krävs handgripliga metoder för att bli av med dem.

³⁰ Med stor sannolikhet genom kraftgärningarnas nådegåva.

Varför blev de lurade?

Vi kan fundera på varför de blev lurade från början. Säkerligen fanns det andliga känsliga människor i Korint som såg vad som höll på att hända. Kanske höll de tyst, eller också var ingen intresserad av att lyssna på dem. Folk som sätter sig på tvären blir sällan populära. Men frågan kvarstår ändå: varför?

Vi har sett ovan vad som kännetecknade de falska apostlar som introducerade den nya läran i Korint, och det är möjligt att deras vältalighet, professionalism och uppblåsthet i kombination med deras förklädnad var tillräckligt för att lura en del av församlingen. Ändå känns det inte som att det räcker som förklaring, särskilt som att Paulus båda brev till Korint ger oss skäl att tro att församlingen inte saknade något i sina nådegåvor (1 Kor 1:7, 2 Kor 8:7), och därför borde ha levt i ett sånt profetiskt ljus att alla sådana försök till förklädnad skulle ha genomskådats och avslöjats (1 Kor 14:24-25). Så vad var anledningen?

Kanske kan avslutningen av det andra brevet till Korint (2 Kor 12:11-13:13) ge en viss vägledning. Där säger Paulus att han är rädd för att han vid sitt kommande besök i församlingen kommer att behöva *sörja över många som tidigare har syndat och inte omvänt sig från den orenhet, otukt och omoral som de har ägnat sig åt* (12:21). Det framstår som att åtminstone delar av församlingen inte riktigt lämnat det gamla livet bakom sig när de kom till tro,

trots allt de hade upplevt av andliga välsignelser. De hade inte omvänt sig från de synder de tidigare hade levt i, utan fortsatt leva i dem, möjligen efter att ha avstått under den första tiden som troende. Det var i sådana fall i heligheten som det brast, och lösningen på församlingens problem med de nya apostlarna – en annan Jesus, ett annat evangelium och en annan anden – var att de åter omvände och helgade sig.

Om vi återvänder till vår bild ovan om den objudna gästen, så skulle man kunna säga att syndens dörr fortfarande stod öppen. Fienden hade visserligen förlorat en del inflytande över människorna i Korint som blivit frälsta, men det fanns fortfarande öppna dörrar för honom i form i gamla, vanemässiga synder i deras liv som han kunde utnyttja för att nästla sig in. Kanske var det genom dessa dörrar som de falska apostlarna hade tagit sig in?

För att bli av med dem gällde det att se till att stänga dessa dörrar, dvs omvända sig från sina medvetna synder och lämna det gamla livet. Och därefter se till att dörrarna förblev stängda. Bibeln varnar nämligen särskilt för vad som händer när människor återvänder till gamla synder de en gång blivit befriade från (2 Petr 1:9, 2:20-22, Hebr 6:4-8).

EFTERSKRIFT

Denna skrift har handlat om betydelsen av den trefaldiga enheten: Jesus, Evangeliet, och Anden. Vad vi har argumenterat för är att den sanne Jesus, det sanna evangeliet och den sanne helige Ande hänger alla tre ihop på ett sånt sätt att avvikelser ifråga om någon av dem leder oss vilse när det gäller alla tre. Den sanne Jesus kan inte separeras från det sanna evangeliet, det sanna evangeliet kan inte separeras varken från den sanne Jesus eller den sanne helige Anden, och den sanne helige Anden kan inte separeras från den sanne Jesus eller det sanna evangeliet. Och när villfarelsen kommer via falska profeter, apostlar eller predikanter, är det i princip alltid på något av dessa områden som stöten sätts in. Och är inte församlingen vaken över det rubbas alltsammans.

Att församlingen relation till den sanne Jesus, det sanna evangeliet och den sanne helige Ande bevaras utgör också förutsättningen för sann och verklig enhet bland de kristna. Det är inte yttre organisatorisk enhet eller gummisnodds-

teologi baserat på minsta gemensamma nämnare som skapar verklig enhet, utan en gemensam uppfattning, syn och hållning när det gäller det allra viktigast: Jesus, evangeliet och Anden. Det farliga med den typ av enhet som predikas idag i många kyrkor, särskilt där det finns en ekumenisk tendens, är att någon eller några av dessa tre saker hamnar i skymundan eller förändras.

Jag var för en tid sedan på en ekumenisk bönesamling där ledarna för samlingen läste från följande sammanhang i Efesierbrevet:

Gör allt ni kan för att bevara Andens enhet genom fridens band: en kropp och en Ande, liksom ni kallades till ett hopp vid er kallelse, en Herre, en tro, ett dop, en Gud som är allas Far, han som är över alla, genom alla och i alla.
(Ef 4:3-6)

Men om jag kommer ihåg rätt och även uppfattade saken korrekt – läsaren får förlåta mig annars – utlämnades delar av vers 4 samt hela vers 5, så att det som lästes istället blev:

Gör allt ni kan för att bevara Andens enhet genom fridens band: en kropp och en Ande, en Gud som är allas Far, han som är över alla, genom alla och i alla.

Det intressanta men skrämmande med detta var att en stor del av den kristna trons innehåll försvann genom det sättet att läsa, och det som blev kvar blev yttre enhet – *en kropp* – kombinerat med gemensam andlighet – *en ande* – kring *en Gud*. Men eftersom hoppet, kallelser, Herren Jesus, tron och dopet försvann, blev det rätt öppet vad för slags kristendom (eller religion) som den stympade texten egentligen handlade om.

Det här är tyvärr typiskt för nutidens ekumeniska tendenser, men ingenting de kristna församlingarna ska acceptera. För om Herren Jesus försvinner eller sätts på undantag, och tron och dopet läggs åt sidan, vad för evangelium har vi då kvar? Och vilken ande är det då vi bjudit in att verka ibland oss?

Nu upplevde inte jag att den nämnda samlingen leddes av några tydliga villolärare eller falska superapostlar, utan snarare av varmhjärtade men godtrogna kristna som i all välmening ville undvika de områden där olika kristna riktningar har haft svårt att komma överens under århundradena. Problemet är bara att genom att undvika att beröra de områden där vi inte är överens – Jesus, evangeliet, tron, dopet – öppnar vi dörren onödigt mycket för de verkliga falska profeter som önskar ta sig in i våra kristna församlingar. Den vidsynta och konfliktundvikande ekumeniken blir i det avseendet lätt en trojansk häst som utan större ansträngning kan användas av en annan ande för att smugla in en annan Jesus och ett annat evangelium:

Men det fanns också falska profeter i Israels folk, liksom det även bland er kommer att finnas falska lärare som smugglar in fördärvbringande kätterier; de kommer till och med att förneka den herre som har friköpt dem och störtar sig därmed i fördärvet. (2 Petr 2:1 B2000)

Villfarelsen kommer nämligen inte i första hand öppet, utan smugglas oftast in i förklädd form: En Jesus som på många sätt är på pricken lik den ursprungliga, ett evangelium som låter bättre än det ursprungliga, och en ande som känns mindre besvärande för de dolda synderna vi har i våra liv.

Vi ska heller inte glömma att den typen av bedrägerier inte är något som kommer att avta ju närmare Herren Jesu återkomst vi kommer. Vi har redan sett att kampen mot villfarelsen var mer regel än undantag under evangeliets första tid, men ännu har vi inte sett kulmen av den. Bibeln säger nämligen att höjdpunkten av ondskans härjningar i världen blir lanseringen av ytterligare *en annan Jesus* som Bibeln kallar Antikrist (1 Joh 2:18), laglöshetens människa (2 Tess 2:3), vilddjuret (Upp 13:1) och förödelsens styggelse (Matt 24:15³¹). Denna falska Jesus-gestalt kommer att ha många yttre kännetecken som påminner om den sanne Jesus, men med honom kommer att följa ett helt annat evangelium – ett laglöshetens evangelium – och en

³¹ Det finns mycket som tyder på att här egentligen avses en avgudabild som föreställer nämnda falska Jesus-gestalt (Dan 12:11, Upp 13:15).

helt annan ande (eller kanske snarare: helt andra andar), i mångt och mycket salufört av ytterligare en figur som kallas den falske profeten (Upp 13:11, 16:13).

Under evangeliets första tid var medvetenheten om den kommande falska Jesus-gestalten stor bland de kristna. Paulus ansåg att beredskap inför denna händelse tillhörde kristendomens grunder (2 Tess 2:3-5), och aposteln Johannes likaså (1 Joh 2:18). Jesus undervisade ofta och mycket om detta (Matt 24, Luk 21, Mark 13) och varnade sina lärjungar för att glömma bort det:

Men var på er vakt! Jag har sagt er allt i förväg. (Mark 13:23)

Den regelbundna prövning och urskiljning man utövade i församlingarna i den urkristna tiden ansågs därför lika naturlig som nödvändig (Upp 2:2), och det handlade lika mycket om att "mota Olle i grind"³² som att öva sig i att se skillnad på gott och ont (Hebr 5:4) inför den kommande slutliga prövningen.

Det är min bön att samma iver att bevara den tro som en gång för alla har överlämnats åt de heliga (Jud v. 3) ska gripa oss som lever nu, så att tron på den sanne Jesus och

³² Enligt Wikipedia (besökt 2026-02-12) kommer detta uttryck från det gamla bondesamhället. "Olle" var ett äldre namn för en tjur, och det gällde att stoppa tjuren från att smita, och göra det redan i grinden innan den hann ut. Idiomet har betydelsen att man bör stoppa dåliga saker tidigt innan det gått för långt.

det sanna evangeliet bevaras ibland oss, och att den ande som verkar i våra församlingar verkligen är den sanne helige Anden.